

Homogene Groep Internationale Samenwerking Jaarverslag 2022

Inhoudsopgave

HGIS-jaarverslag 2022

1. Leeswijzer.....	3
2. Inleiding 2022.....	6
3. HGIS Toelichting van beleidsthema's	7
Bijlage 1a. De HGIS-uitgaven 2022 per begroting en artikel (bedragen x EUR 1 000)	25
Bijlage 1b. HGIS-ontvangsten 2022 per begroting en artikel (bedragen x EUR 1 000)	32
Bijlage 2. Non-ODA uitgaven 2022 per beleidsthema (bedragen x EUR 1000)	33
Bijlage 3. De ODA-uitgaven 2022 naar beleidsthema (bedragen x EUR 1 000)	35
Bijlage 4. De ODA-uitgaven binnen de BHOS-begroting per regio in 2022	37
Bijlage 5. ODA-prestatie 2022 (bedragen x EUR 1 000)	48
Bijlage 7: Internationale inspanningen op asiel en migratie 2022	56

1. Leeswijzer

1.1 Wat is de HGIS?

De Homogene Groep Internationale Samenwerking (HGIS) is sinds 1997 een budgettaire constructie binnen de rijksbegroting. In de HGIS worden de uitgaven van de verschillende ministeries op het gebied van het buitenlandbeleid gebundeld, waarmee de onderlinge samenhang geïllustreerd wordt. Dit bevordert de samenwerking en de afstemming tussen de betrokken ministeries. De HGIS vormt daarmee een belangrijk instrument voor een geïntegreerd en coherent buitenlandbeleid. Binnen de HGIS worden de uitgaven voor ontwikkelingssamenwerking die voldoen aan de criteria voor officiële ontwikkelingssamenwerking (*Official Development Assistance*, ODA) expliciet zichtbaar gemaakt.

De minister van Buitenlandse Zaken coördineert het Nederlandse buitenlandbeleid en daarmee de HGIS. De minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking heeft een coördinerende bevoegdheid voor de uitgaven aan ODA binnen de HGIS.

Twee keer per jaar wordt de Tweede Kamer geïnformeerd over de ontwikkelingen binnen de HGIS. Op Prinsjesdag wordt de HGIS-nota en op Verantwoordingsdag wordt het HGIS-jaarverslag aangeboden aan de Staten-Generaal. Deze documenten geven een integraal overzicht van alle uitgaven op het terrein van internationale samenwerking, die op de verschillende departementale begrotingen staan.

Buitenlandse betrekkingen zijn een zaak van het Koninkrijk der Nederlanden: Nederland in Europa, Aruba, Curaçao en Sint-Maarten, alsmede de Nederlandse openbare lichamen in het Caribisch gebied (Bonaire, Sint-Eustatius en Saba). Waar de HGIS-nota spreekt over 'Nederland' of 'Nederlands' wordt daarmee bedoeld: '(van) het Koninkrijk der Nederlanden', tenzij het gaat om zaken die specifiek het land Nederland betreffen, zoals het EU-lidmaatschap en ontwikkelingssamenwerking.

1.2 Opzet HGIS-jaarverslag 2022

HGIS-beleidskader

Het HGIS-jaarverslag geeft inzicht in de besteding op hoofdlijnen van de middelen voor internationale samenwerking in 2022. Het HGIS-beleidskader omvat de beleidsinzet van het buitenlandbeleid, op basis van de begrotingen van Buitenlandse zaken en Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking. De HGIS is ingericht langs negen beleidsthema's. Deze indeling is ook gebaseerd op de begrotingen van Buitenlandse Zaken en voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking. De toelichtende teksten zijn ontleend aan de jaarverslagen van de departementen over 2022 en geven een overzicht in vogelvlucht. Meer uitgebreide toelichtingen worden in de begrotingen van de betrokken departementen weergegeven.

In het jaarverslag wordt eerst op een aantal hoofdlijnen teruggeblikt op de ontwikkelingen ten aanzien van het buitenlandbeleid. Vervolgens wordt per beleidsthema de algemene beleidsdoelstelling gememoreerd en wordt daarna ingegaan op een aantal beleidsresultaten voor dit specifieke thema. Een aantal onderwerpen, nl. de EU-klimaatwet en cultuur, wordt verder belicht. Omdat de beleidsinzet meestal gepaard gaat met een financiële inspanning, wordt dit in een tabel weergegeven waarbij de ODA-component specifiek wordt benoemd. Ten slotte volgt een toelichting op de instrumenten waarbij sprake is van een substantiële mutatie ten opzichte van de HGIS-nota 2022, zoals weergegeven in de tabel.

Landen-bijlage

Om een inzicht te geven in de geografische focus van de BHOS-nota 'Doen waar Nederland goed in is' is de indeling van de landen-bijlage (bijlage 5) in dit jaarverslag gewijzigd ten opzichte van voorgaande jaren. Het HGIS-jaarverslag biedt voortaan het overzicht van de in het BHOS-beleid aangekondigde verschuivingen van ODA-middelen naar de focus-regio's West-Afrika/Sahel, Hoorn van

Afrika, Midden-Oosten en Noord-Afrika (MENA). Daarbij is de ordening op thema gehandhaafd, in lijn met het thematische karakter van de BHOS-begroting. Dit betekent dat alleen de totale ODA uitgaven die in de BHOS-begroting staan, in dit overzicht zijn weergegeven. De ODA uitgaven van andere begrotingen zijn hierin niet opgenomen.

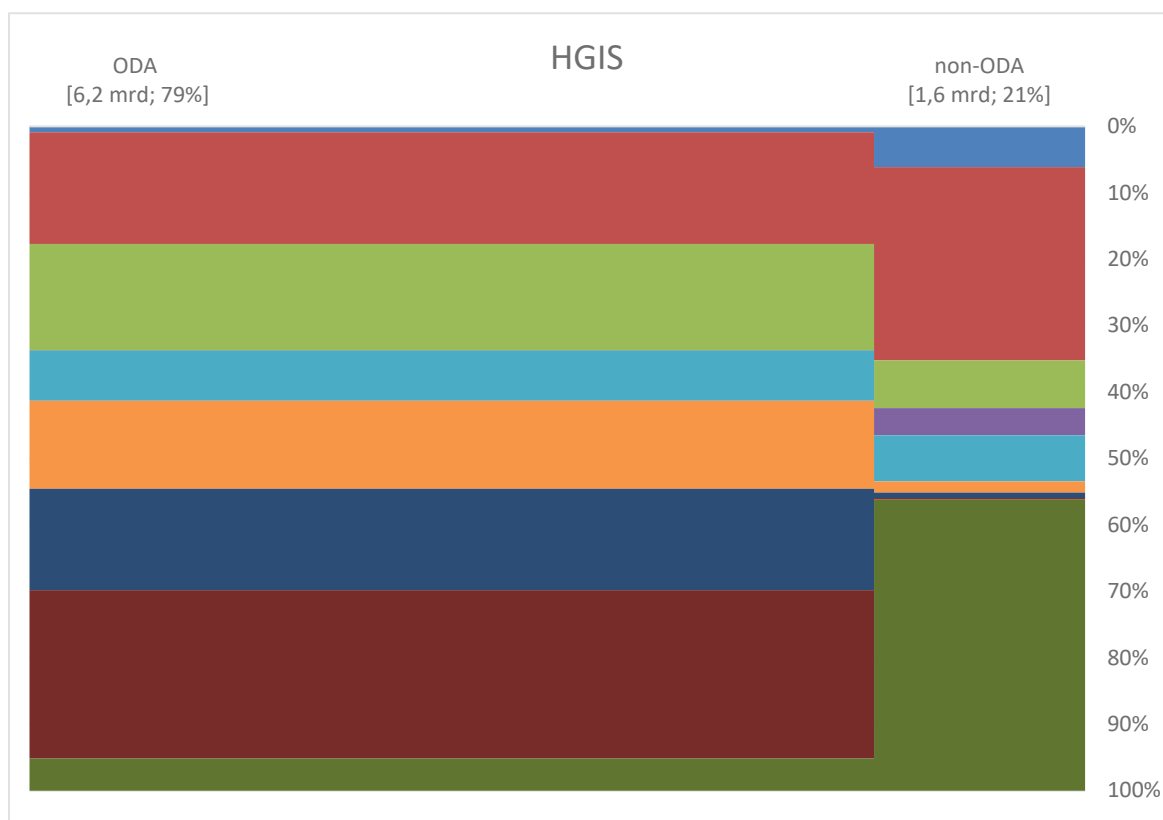
Na de beleidsthema's volgt een aantal bijlagen. In deze bijlagen worden gegevens, die verspreid staan over verschillende departementale begrotingen, gebundeld tot een overzichtelijk geheel:

Bijlagen 1a en 1b	Hierin worden alle buitenlanduitgaven en -ontvangsten gepresenteerd per departement.
Bijlage 2	Een overzicht van de non-ODA-uitgaven naar beleidsthema
Bijlage 3	Een overzicht van de ODA-uitgaven naar beleidsthema
Bijlage 4	Hierin wordt een totaaloverzicht gegeven van de ODA uitgaven binnen de BHOS-begroting per regio.
Bijlage 5	De ODA-prestatie 2022
Bijlage 6	Hierin wordt een toelichting gegeven op de publieke klimaatuitgaven voor ontwikkelingslanden in 2022.
Bijlage 7	Betreft een uiteenzetting van de internationale inspanningen in 2022 op het terrein van migratie.

Totale HGIS-uitgaven 2022 naar beleidsthema

De HGIS is ingedeeld langs een 9-tal beleidsthema's (incl. een categorie apparaatskosten en overige, waaronder ook de kosten voor het postennet zijn opgenomen). Het totale HGIS-budget voor 2022 komt uit op EUR 7,9 miljard. Hiervan kwalificeert ongeveer EUR 6,2 miljard als *Official Development Assistance* (ODA). In onderstaande overzichten staan de beleidsthema's en de relatieve verhouding per thema in het HGIS ODA en HGIS non-ODA budget.

HGIS-doelstelling	% van totaal	mln euro	w.v. ODA
1 Versterkte internationale rechtsorde, eerbiediging mensenrechten en gastlandbeleid	2%	€ 156	€ 56
2 Vrede, veiligheid en stabiliteit	19%	€ 1.522	€ 1.044
3 Effectieve Europese samenwerking	14%	€ 1.117	€ 999
4 Consulaire belangenbehartiging en internationaal uitdragen NL waarden en belangen	1%	€ 67	€ 0
5 Duurzame economische ontwikkeling, handel en investeringen	7%	€ 584	€ 470
6 Duurzame ontwikkeling, voedselzekerheid, water en klimaat	11%	€ 849	€ 821
7 Sociale vooruitgang	12%	€ 964	€ 948
8 Versterkte kaders voor ontwikkeling	20%	€ 1.579	€ 1.575
9 Apparaatskosten	13%	€ 1.019	€ 301
		€ 7.857	€ 6.214

2. Inleiding 2022

Nederland en de wereld in 2022

Het Nederlandse buitenlandbeleid heeft als doel de landsbelangen te beschermen, Nederlandse burgers in het buitenland te ondersteunen, en de ontwikkeling van de internationale rechtsorde te bevorderen. De geopolitieke context waarbinnen Nederland tracht deze doelstellingen te realiseren is in 2022 harder en complexer geworden. Door schuivende geopolitieke machtsverhoudingen, groeiende instabiliteit en grotere strategische afhankelijkheden is een grimmiger speelveld ontstaan.

De wereld was begin 2022 reeds een onrustige plek. Zo waren de COVID-19-pandemie en de gevolgen ervan nog niet voorbij toen de wereld werd geconfronteerd met de Russische invasie van Oekraïne. Oorlog is daarmee na vele jaren van afwezigheid weer terug op het Europese continent. Dit had en heeft directe gevolgen voor Nederland, de Europese Unie (EU), de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO) en de rest van de wereld. Sinds het einde van de 20ste eeuw is het nog niet voorgekomen dat het buitenland zo onmiddellijk van invloed is op het binnenland en het dagelijks leven van de Nederlanders.

Ook internationale handel en ontwikkelingssamenwerking worden geraakt door de gevolgen van deze oorlog in politiek, humanitair en economisch opzicht. De hoge energie-, grondstoffen- en voedselprijzen hebben onmiskenbaar een negatieve invloed op de wereldeconomie en het internationale ondernemingsklimaat. Voornamelijk kwetsbare landen, zoals in de Hoorn van Afrika en het Midden-Oosten, worden hierdoor hard geraakt, en de hogere rentes verdiepen de schuldencrisis. Door een combinatie van crises is de voortgang op veel van de duurzame ontwikkelingsdoelen (SDG's) gestaakt en zelfs teruggezaakt naar het niveau van 2016. In waardenketens delven vooral de kleinste en armste producenten en stakeholders het onderspit. Inzet op duurzamere en inclusievere mondiale waardenketens blijft daarom van groot belang.

De ontwikkelingen in Oekraïne benadrukken de grotere tektonische verschuivingen die reeds in de wereld plaatsvonden. Hiervoor is effectieve internationale en multilaterale samenwerking nodig. Het is daarbij belangrijk te blijven investeren in relaties en samenwerking met de landen in Zuid-Amerika, Azië en Afrika en een betrouwbare partner te zijn, om te voorkomen dat deze landen meegaan in het narratief van landen als Rusland.

3. HGIS Toelichting van beleidsthema's

Beleidsthema 1

Versterkte internationale rechtsorde en eerbiediging van de mensenrechten

Beleidsdoelstelling

Het bevorderen van een goed functionerende internationale rechtsorde inclusief gastlandbeleid, met een blijvende inzet op mensenrechten, als integraal onderdeel van het buitenlandbeleid. Een sterke rechtsorde en eerbiediging van mensenrechten maken de wereld stabiel, veiliger, vrijer en welvarender. Dit vereist goed functionerende internationale instellingen en organisaties met een breed draagvlak en voortdurende inzet tegen straffeloosheid. De positie van Nederland als gastland voor Internationale Organisaties (IO's) en diplomatieke missies, in het bijzonder organisaties met een mandaat op het gebied van vrede en recht, biedt een goed uitgangspunt voor de bevordering van de ontwikkeling van internationale rechtsorde. Deze rechtsorde is onlosmakelijk verbonden met universele mensenrechten. De bevordering van mensenrechten is een kernelement van het Nederlands buitenlandbeleid.

Beleidsinzet toegelicht

Mensenrechten

2022 was het laatste jaar van het driejarig lidmaatschap van Nederland van de VN-Mensenrechtenraad (MRR) in Geneve. Naast de focus op *accountability* heeft Nederland zich in de Raad onder meer ingezet voor vrijheid van meningsuiting en vrouwenrechten en gendergelijkheid, inclusief de positie van LHBTIQ+. Mede op Nederlandse instigatie stelde de MRR onderzoeksmechanismen in voor Oekraïne en Iran (*Commissions of Inquiry*).

Budgettaire gevolgen van beleid

1. Versterkte internationale rechtsorde, eerbiediging van mensenrechten en gastlandbeleid

Begroting/beleidsterrein/artikel/omschrijving (x EUR 1 000)		Begroting 2022		Mutatie		Realisatie 2022	
		Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
BZ	01.01 Goed functionerende internationale instellingen	48.495	16.859	6.029	1.775	54.524	18.634
	01.02 Bescherming en bevordering van mensenrechten	63.402	37.555	5.448	-676	68.850	36.879
	01.03 Gastlandbeleid internationale organisaties	11.425	0	4.998	0	16.423	0
JenV	33.03.01 Opsporing en vervolging; NFI	802	0	19	0	821	0
	33.03.03 Overige Bijdrage medeoverheden	200	200	-128	-128	72	72
	91.01 Europol en Eurojust	22.771	0	-10.786	0	11.985	0
	91.01 WIPO	380	0	-140	0	240	0
IenW	17.01 Luchtvaart	1.311	0	589	0	1.900	0
	18.01 Scheepvaart en havens	1.081	0	-37	0	1.044	0
SZW	02.00 Bijstand, Participatiewet en Toeslagenwet; contributie CASS	9	0	-2	0	7	0
VWS	02.11 Curatieve zorg; Beschikbaarheid en productveiligheid	657	0	-357	0	300	0
Totaal		150.533	54.614	5.633	971	156.166	55.585

Financiële toelichting

Buitenlandse Zaken

Artikel 01.01

Het uitgavenbudget op Internationaal recht (opdrachten) is gestegen als gevolg van de organisatie van de *Ukraine Accountability Conference* in juli 2022 en de *High Level Round Table* Anti-corruptie in

november 2022. Daarnaast is vanwege een hogere liquiditeitsbehoefte de verplichte bijdrage aan het ICC 2023 reeds in 2022 betaald.

Artikel 01.02

De uitgaven zijn hoger uitgevallen, voornamelijk door de extra toegekende middelen vanuit het coalitieakkoord ten behoeve van mensenrechten.

Artikel 01.03

Het budget voor het artikelonderdeel 1.3 Gastlandbeleid internationale organisaties waren de uitgaven hoger dan verwacht gezien een hogere liquiditeitsbehoefte voor het Vredespaleis en de hogere subsidie voor de Carnegie Stichting.

Justitie en Veiligheid

Artikel 91.01 (Europol/Eurojust)

Het aantal huisvestingsprojecten is stijgende. Tegelijkertijd zijn projecten getemporiseerd als gevolg van ingewikkelde besluitvorming en door capaciteitsproblematiek in de uitvoering. Hierdoor is in 2022 sprake geweest van onderuitputting. Ingezet wordt op het borgen van inzicht in de ontwikkeling van de jaarlasten ten einde de HGIS middelen optimaal in te kunnen zetten.

Beleidsthema 2

Vrede, veiligheid en stabiliteit

Beleidsdoelstelling

Het bevorderen van de Nederlandse en internationale veiligheid en stabiliteit door doelgerichte bilaterale en multilaterale samenwerking en het bevorderen van democratische transitie in prioritaire gebieden, vooral in de ring rond Europa. Daarnaast het doel om vrede en veiligheid te bereiken door het voorkomen en terugdringen van conflictsituaties en het bevorderen van rechtstaatontwikkeling, wederopbouw, vredesopbouw, legitieme en democratische staatsstructuren. Tevens het verlenen van noodhulp ter leniging van humanitaire nood wereldwijd.

Wat er in de wereld om ons heen gebeurt, heeft direct gevolgen voor onze eigen veiligheid en voor onze welvaart. Veel van de grensoverschrijdende dreigingen waaraan Nederland bloot staat, zijn van een dusdanige omvang en complexiteit dat een geïntegreerde aanpak en samenwerking in internationaal verband geboden is. Voorbeelden zijn de proliferatie van massavernietigingswapens, terrorisme en gewelddadig extremisme, ongewenste buitenlandse inmenging door statelijke actoren, grensoverschrijdende criminaliteit en cyberdreigingen.

Beleidsinzet toegelicht

Veiligheid

Uitgangspunt voor de Nederlandse inzet op het terrein van internationale veiligheid was ook in 2022 geordend langs drie pijlers: 1) voorkomen van onveiligheid waar mogelijk; 2) verdedigen van Nederland met een effectieve en moderne aanpak en; 3) versterken van ons veiligheidsfundament zoals benoemd in de Geïntegreerde Buitenland- en Veiligheidsstrategie. Voor een uitgebreidere toelichting op de drie pijlers wordt verwezen naar het beleidsverslag 2022 van Buitenlandse Zaken.

Migratiesamenwerking

In 2022 is ingezet op het verbeteren van migratiesamenwerking met voor Nederland belangrijke herkomst- en transitlanden in Noord-Afrika en het Midden-Oosten (MENA) en de Sahel. Er is voortvarend gestart met het vormgeven van bilaterale migratiepartnerschappen, waarmee wordt gepoogd irreguliere migratie te beperken, terugkeer bij onrechtmatig verblijf te bevorderen en migranten te beschermen. Partnerschappen zullen over de volle breedte van de bilaterale relatie worden aangevlogen. Afspraken over bijvoorbeeld handel, hulp, steun bij opvang en tijdelijke legale en circulaire arbeidsmigratie kunnen onderdeel uitmaken van deze migratiepartnerschappen.

De samenwerking van Nederland met de Internationale Organisatie voor Migratie (IOM) in de MENA-regio en de Sahel heeft zich middels het COMPASS-partnerschap verder verdiept. Het partnerschap richt zich onder meer op het beschermen van migranten, het tegengaan van mensenhandel- en smokkel, het vergroten van bewustzijn over de risico's van irreguliere migratie en het ondersteunen van vrijwillige terugkeer en herintegratie in landen van herkomst.

Nederland heeft ook ingezet op de versterking van internationale samenwerking op mensenhandel en -smokkel langs de voor Nederland belangrijke migratieroutes. Zo heeft Nederland actief bijgedragen aan verschillende regionale dialogen, waaronder het *Rabatproces*, het *Khartoumproces*, en de *Niamey Declaration*.

Budget Internationale Veiligheid

Nederlandse militairen zijn in 2022 wederom breed ingezet voor vrede en veiligheid. In 2022 zijn in totaal 3.337 militairen uitgezonden geweest.

Eind februari 2022 is Rusland met een grote strijdmacht Oekraïne binnen gevallen waardoor de veiligheidsomgeving van de NAVO-partners drastisch is veranderd. Hoewel er geen Nederlandse eenheden in Oekraïne zijn, steunt Nederland deze strijd volop.

Daarnaast heeft de oorlog in Oekraïne er ook voor gezorgd dat de verdediging van het bondgenootschappelijk gebied meer aandacht heeft gekregen. Dit komt tot uiting in de volgende missies en operaties.

Voor een compleet overzicht van de inzet van Nederlandse militairen, wordt verwezen naar het jaarverslag 2022 van Defensie.

Noodhulp en humanitaire diplomatie: crisisrespons en bescherming van burgers ↵

In 2022 verhoogde Nederland zijn financiële inspanningen op het gebied van noodhulp. Naast hulp aan Oekraïne en extra bijdragen aan het *World Food Programme* (WFP) en het *Central Emergency Response Fund* (CERF), droeg Nederland bij aan het *Black Sea Grain Initiative*. Daarnaast is Nederland nieuwe subsidierelaties voor vijf jaar aangegaan met zowel de *Dutch Relief Alliance* (DRA) als het *Nederlandse Rode Kruis* (NRK). Ook zijn langjarige contracten met VN-organisaties vernieuwd. Nederland is van medio 2022 tot medio 2023 voorzitter van de OCHA Donor Support Group (ODSG). Vanuit die rol coördineerde Nederland in 2022 de inbreng van donoren voor een nieuw strategisch plan voor OCHA. Nederland stelde tevens consequent de inzet van honger als oorlogswapen aan de kaak.

Middels het uitzenden van experts heeft Nederland in verschillende crises gecoördineerde geestelijke gezondheidszorg en psychosociale steun (MHPSS) geboden, onder meer aan vluchtelingen uit Oekraïne in omliggende landen. Daarnaast kunnen humanitaire organisaties met behulp van een mede door Nederland gefinancierd 'Minimaal Dienstenpakket' kwalitatieve en toegepaste psychosociale zorg in hun programma's opnemen (MHPSS Minimum Service Package).

Budgettaire gevolgen van beleid

2. Vrede, veiligheid en stabiliteit

Begroting/beleidssterrein/artikel/omschrijving (x EUR 1 000)		Begroting 2022		Mutatie		Realisatie 2022	
		Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
BZ	02.01 Goede internationale samenwerking ter bevordering van de eigen en bondgenootschappelijke veiligheid	14.085	0	1.603	0	15.688	0
	02.02 Bestrijding internationale criminaliteit en terrorisme	14.670	0	2.206	0	16.876	0
	02.03 Wapenbeheersing	10.794	3.252	2.592	-269	13.386	2.983
	02.04 Bevorderen van veiligheid, stabiliteit en rechtsorde	214.625	70.917	-20.072	8.152	194.553	79.069
	02.05 Bevordering van transitie in prioritaire gebieden	29.822	11.929	-3.737	-1.495	26.085	10.434
BHOS	04.01 Humanitaire hulp	438.017	437.000	82.212	83.228	520.229	520.228
	04.02 Opvang en bescherming in de regio en migratiesamenwerking	162.000	162.000	56.578	56.578	218.578	218.578
	04.03 Veiligheid en rechtstaatontwikkeling	215.135	215.135	-10.616	-10.616	204.519	204.519
JenV	31.03.21 Kwaliteit, Arbeidsvoorwaarden en ICT politie; internationale samenwerking	8.600	8.600	-1	-1	8.599	8.599
	36.02 Nationale veiligheid en terrorismebestrijding	414	0	-4	0	410	0
Defensie	01.01 Inzet (Budget Internationale Veiligheid)	182.785	0	106.718	0	289.503	0
	09.01 Inkomensoverdrachten	15.000	0	-6.386	0	8.614	0
	11 Geheime uitgaven	5.000	0	-247	0	4.753	0
	Totaal	1.310.947	908.833	210.846	135.577	1.521.793	1.044.410

Financiële toelichting:

Buitenlandse Zaken

Artikel 02.04

De realisatie voor de bevordering van Veiligheid, stabiliteit en rechtsorde in internationaal verband is lager dan begroot. Een deel hiervan is toegelicht in de eerste suppletoire begroting van het Ministerie van Buitenlandse Zaken, en betreft een overheveling naar het ministerie van Defensie voor de beveiliging van personeel van een aantal hoog-risico posten. Daarnaast viel de Nederlandse contributie aan de VN-crisisbeheersingsoperaties lager uit dan geraamd, zoals toegelicht in de tweede suppletoire begroting.

Artikel 02.05

De realisatie binnen artikelonderdeel 2.5 Bevordering van transitie in prioritaire gebieden is lager dan begroot. Vertragingen zorgden in de uitvoering bij partners gefinancierd uit Shiraka voor een lagere liquiditeitsbehoefte dan voorzien.

Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking

Artikel 04.01

De uitgavenrealisatie op artikelonderdeel 4.1 (Humanitaire hulp) valt ten opzichte van de vastgestelde begroting hoger uit. Dit houdt verband met de oorlog in Oekraïne en is ingezet voor het VN-*appeal* voor hulp aan vluchtelingen, de samenwerkende hulporganisaties via Giro 555 en ter bestrijding van toegenomen honger door voedselonzekeerheid elders in de wereld als gevolg van deze oorlog. Een aanvullende stijging was vanwege een verhoging van de bijdrage aan UNRWA, de VN-organisatie voor hulp aan Palestijnse vluchtelingen om de continuïteit van de dienstverlening door UNRWA te helpen garanderen. Een laatste stijging van de uitgaven heeft te maken met de Nederlandse steun aan het initiatief *Grain from Ukraine* waartoe eind november 2022 is besloten. Dit initiatief beoogt de aankoop van extra graan uit Oekraïne dat ten goede komt aan landen die te maken hebben met voedselonzekeerheid of waar hongersnood dreigt.

Artikel 04.02

De uitgavenrealisatie op artikelonderdeel 4.2 Opvang en bescherming in de regio en migratiesamenwerking valt hoger uit, vanwege extra vrijgemaakte middelen uit het coalitieakkoord.

Artikel 04.03

De uitgaven zijn lager uitgevallen dan begroot, vooral vanwege een verlaging van het landenbudget Afghanistan voor bijdragen aan internationale organisaties voor een goed functionerende rechtsorde. Het was vanwege de situatie daar niet mogelijk om voldoende activiteiten op het gebied van veiligheid en rechtsorde te implementeren.

Defensie

Artikel 01.01

Het Budget Internationale Veiligheid (BIV) is een voorziening waarvan de benutting per jaar significant kan variëren en moeilijk te voorspellen is. De uitgavenrealisatie van het BIV is substantieel hoger uitgevallen dan begroot. De oorzaak hiervan is de militaire steun die wordt gegeven aan Oekraïne. De vervangingskosten van het materieel worden uit het BIV gefinancierd. Het kabinet heeft generale middelen beschikbaar gesteld om dit te financieren. Tegelijkertijd is het reguliere budget van het BIV substantieel lager uitgevallen dan begroot (zie Slotwet van Defensie), onder meer een lagere inzet van grote missies, een facturatie achterstand bij de *Capacity Building Mission Iraq* (CBMI) van een aantal partnerlanden, de kasschuif van de Srebrenica schadevergoedingen en Defensie werd lager aangeslagen voor contributie bijdragen. Daarnaast zijn de inkomsten hoger dan begroot vanwege ontvangsten voor crisisbeheersingsoperaties uit voorgaande jaren.

Beleidsthema 3

Europese samenwerking

Beleidsdoelstelling

De algemene doelstelling is een effectieve Europese samenwerking om de Europese Unie en haar lidstaten zo vreedzaam, welvarend en sterk mogelijk de toekomst in te loodsen. Europa is essentieel voor onze welvaart, vrijheid en veiligheid. Een actieve opstelling van Nederland in het Europese besluitvormingsproces is dan ook in het directe belang van Nederlandse burgers en bedrijven. Door consequent en constructief optreden kan Nederland zijn invloed binnen de Europese Unie vergroten. Zo kan Nederland mede vormgeven aan ontwikkelingen in Europa die direct van invloed zijn op onze economische, sociale en politieke toekomst.

Beleidsinzet toegelicht

Europese samenwerking

De EU is essentieel voor de Nederlandse vrijheid, veiligheid en welvaart. Hoe de EU door de grote transitie van deze tijd – de geopolitieke transitie, de klimaattransitie en de digitale transitie – komt zal in hoge mate bepalend zijn voor onze manier van leven in de toekomst. In lijn met het coalitieakkoord heeft Nederland in 2022 daarom een leidende rol proberen te spelen om de EU slagvaardiger, economisch sterker, groener en veiliger te maken. Nederland heeft intensief samengewerkt met gelijkgezinde landen en waar nodig kopgroepen gevormd om tot oplossingen te komen, bijvoorbeeld op de gebieden klimaat, migratie, defensie en veiligheid, handel en het tegengaan van belastingontwijking.

In antwoord op de Russische invasie van Oekraïne heeft de EU het afgelopen jaar meer geopolitieke slagkracht getoond. Allereerst via de instelling, naleving en handhaving van negen ongeëvenaarde en omvangrijke sanctiepakketten. Om een aanjagende rol te kunnen spelen bij de ontwikkeling van sancties heeft het kabinet in 2022 de Nederlandse sanctiecapaciteit en Rijksbrede coördinatie van het sanctiebeleid versterkt, onder andere door het opzetten van een sanctie-eenheid binnen het ministerie van Buitenlandse Zaken.

EU-klimaatwet

Het bespoedigen van de klimaattransitie is cruciaal in het huidige geopolitieke tijdsgewricht. Het behalen van het Europese klimaatdoel van ten minste 55% reductie in 2030 kwam dichterbij door het bereiken van een akkoord op een groot aantal voorstellen van het *Fit for 55* pakket. Nederland was verder actief betrokken bij de totstandkoming en implementatie van de EU Raadsconclusies klimaat- en energiediplomatie, het Europees netwerk voor klimaatgezanten en diverse EU-kopgroepen gericht op de raakvlakken van klimaat en buitenlandbeleid. Daarnaast spande Nederland zich in voor een snelle en ambitieuze implementatie van de Europese *Green Deal*.

Budgettaire gevolgen van beleid

3. Effectieve Europese samenwerking

Begroting/beleidssterrein/artikel/omschrijving (x EUR 1 000)		Begroting 2022		Mutatie		Realisatie 2022	
		Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
BZ	03.01 Afdrachten aan de Europese Unie (HGIS-toerekening)	469.124	393.391	469.609	469.609	938.733	863.000
	03.02 Europees Ontwikkelingsfonds	133.750	133.750	-2.244	-2.244	131.506	131.506
	03.03 Een hechtere Europese waardengemeenschap	10.500	4.200	1.562	625	12.062	4.825
	03.04 Versterkte Nederlandse positie in de Unie	4.517	0	456	0	4.973	0
	03.05 Europese vredesfaciliteit	24.277	0	5.640	0	29.917	0
Toerek.	EU-begroting	0	0	0	0	0	0
	Totaal	642.168	531.341	475.023	467.990	1.117.191	999.331

Financiële toelichting

Buitenlandse Zaken

Artikel 03.01

In het coalitieakkoord is de ODA-toerekening van de EU-afdrachten vastgesteld op EUR 863 miljoen per jaar. Dit is een vast bedrag, zodat het niet tot extra schommelingen in het ODA-budget leidt. Naast de ODA-toerekening wordt er ook een non-ODA deel toegerekend aan de HGIS. De verhoging komt deels doordat er in 2010 voor het laatst een afspraak is gemaakt die nu is geactualiseerd en deels doordat het NL BNI-aandeel is verhoogd vanwege de Brexit en omdat het Europees Ontwikkelingsfonds (EOF) in het MFK is opgegaan.

Artikel 03.02

De Nederlandse bijdrage aan het EOF voor 2022 viel lager uit vanwege een geactualiseerde raming van de Europese Commissie en verrekening van een terugbetaling van resterende middelen uit het 8ste en 9de EOF met de huidige bijdrage.

Artikel 03.03

De uitgavenrealisatie valt ten opzichte van de vastgestelde begroting 2022 hoger uit. Deze stijging is het gevolg van een verhoogde contributie aan de Raad van Europa om het wegvallen van de jaarlijkse bijdrage van Rusland te compenseren.

Artikel 03.05

De uitgavenrealisatie valt hoger uit door het toevoegen van eindejaarsmarge uit 2021.

Beleidsthema 4

Consulaire belangenbehartiging en het internationaal uitdragen van Nederlandse waarden en belangen

Beleidsdoelstelling

Het verlenen van goede consulaire diensten aan Nederlanders in nood in het buitenland, evenals het verstrekken van reisdocumenten aan Nederlanders in het buitenland. Daarnaast levert het kabinet een bijdrage aan een gereguleerd personenverkeer door de Nederlandse inbreng in het Europese visumbeleid en is, naast het opstellen van ambtsberichten, verantwoordelijk voor de visumverlening kort verblijf.

Het versterken van de Nederlandse cultuursector door internationale uitwisseling en presentatie; verbindingen leggen met economische diplomatie en andere prioriteiten van geïntegreerd buitenlandbeleid, zoals het mensenrechtenbeleid en veiligheidsbeleid.

Beleidsinzet toegelicht

Consulaire dienstverlening

Nederlanders zijn het afgelopen jaar ook weer meer gaan reizen. De online reisadviezen van het ministerie werden ruim vijftig miljoen keer geraadpleegd. De eerste stappen zijn gezet naar een actueel 'post-corona'-reisadvies, dat beter aansluit bij de wensen van Nederlandse reizigers. Onder andere door het strategisch inzetten van het gebruik van data, zoals over klantreizen en gebruikservaringen. De toename in het aantal reizigers heeft ook geleid tot meer consulaire hulpvragen. Er zijn in 2022 meer dan 5.000 consulaire hulpvragen in behandeling genomen. Het contactcentrum van het ministerie 'Nederland WereldWijd' (voorheen 24/7 Contactcenter) kende 1,2 miljoen klantcontactmomenten. Dit betrof alle dienstverlening van de Nederlandse overheid in relatie tot reizen naar en verblijf in het buitenland, waaronder reisadviezen, reisdocumenten, wonen en werken, DigiD, etc. Een opvallende trend in de consulaire hulpvragen was een toename van familiezaken, zoals internationale kinderontvoering, huwelijksdwang en achterlating. Na een daling van het aantal buitenlandse gedetineerden gedurende COVID-19 kende 2022 weer een stijging van het aantal detenties.

Cultuur

Het ministerie van Buitenlandse Zaken heeft consultaties gevoerd over de brede inzet van de cultuursector, en partijen bij elkaar gebracht in reactie op de oorlog in Oekraïne. Aangezien de oorlog ook een aanval is op de culturele identiteit van het land, onderzoekt het ministerie van Buitenlandse Zaken samen met de ambassade in Oekraïne, het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) en culturele partners wat een effectieve strategie is voor verdere culturele aansluiting van Oekraïne bij de Europese familie.

In samenwerking met OCW is voortgang geboekt ten aanzien van het restitutiebeleid voor erfgoed uit een koloniale context. Met herkomstlanden wordt museumsamenwerking en herkomstonderzoek op dit terrein geëntameerd gebaseerd op hun wensen. Specifiek met Indonesië zijn al goede afspraken gemaakt voor verdere samenwerking. Ook heeft de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek een start gemaakt met het instellen van een fonds voor academische uitwisseling met landen van herkomst van cultuurobjecten uit een koloniale context. Bovendien is in 2022 gewerkt aan de intensivering van de culturele samenwerking met Suriname. Tot slot is de synergie tussen cultuur en economie verder versterkt en onder andere tot uiting gebracht tijdens de Dubai Wereldtentoonstelling.

Budgettaire gevolgen van beleid

4. Consulaire belangenbehartiging en internationaal uitdragen van NLse waarden en belangen

Begroting/beleidsterrein/artikel/omschrijving (x EUR 1 000)		Begroting 2022		Mutatie		Realisatie 2022	
		Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
BZ	04.01 Consulaire dienstverlening Nederlanders in het buitenland	9.031	0	2.714	0	11.745	0
	04.02 Samen met (keten)partners het personenverkeer reguleren	18.467	0	1.483	0	19.950	0
	04.03 Grotere buitenlandse bekendheid met de Nederlandse cultuur	7.475	0	-837	0	6.638	0
	04.04 Uidragen Nederlandse waarden en belangen	18.511	136	3.635	-9	22.146	127
OCW	08.77 Internationaal onderwijs; Cultuur	480	0	0	0	480	0
	14.71 Cultuur; subsidies	6.017	0	0	0	6.017	0
Totaal		59.981	136	6.995	-9	66.976	127

Financiële toelichting

Buitenlandse Zaken

Artikel 04.01

Ten opzichte van de vastgestelde begroting zijn de uitgaven voor consulaire dienstverlening toegenomen. In de eerst suppletoire begroting van Buitenlandse Zaken is toename voor Loket buitenland uitgewerkt. In de tweede suppletoire begroting is het budget voor consulaire dienstverlening verhoogd. Daarnaast zijn er nog boekingen voor de eindejaarsmarge gemaakt.

Artikel 04.02

De stijging voor consulaire informatiesystemen is beschreven in de eerste suppletoire begroting van Buitenlandse Zaken. Uiteindelijk is er voor Consulaire dienstverlening van Nederlanders in het buitenland een onderbesteding doordat enkele projecten voor consulaire informatiesystemen vertraging opgelopen hebben. Dit betreffen uitgaven voor onder meer het Nieuw Visum Informatiesysteem, biometrie en *Front and Back Office*.

Artikel 04.04

In 2022 heeft de Koning staatsbezoeken afgelegd aan Oostenrijk, Zweden en Griekenland en een werkbezoek aan Californië en Texas (VS). Daarnaast heeft de Koning twee inkomende Staatsbezoeken ontvangen van India en Italië. Door de coronacrisis konden veel eerder geplande inkomende en uitgaande bezoeken niet doorgaan. In 2022 is dit deels gecompenseerd. De uiteindelijke uitgaven waren hierdoor hoger dan begroot. Verder leidt het onderzoek van het NIOD naar de 20 jaar inzet in Afghanistan tot hogere uitgaven. Tot slot zijn de uitgaven verhoogd voor meerdere projecten die vallen onder het POBB.

Beleidsthema 5

Duurzame handel en investeringen

Beleidsdoelstelling

Verminderen van armoede en maatschappelijke ongelijkheid, bevorderen van duurzame inclusieve groei wereldwijd en versterken van het internationaal verdienvermogen van Nederland. Daartoe werkt Nederland aan een toekomstbestendig multilateraal handels- en investeringssysteem met aandacht voor Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO), versterking van de Nederlandse handels- en investeringspositie en aan versterking van de private sector en een verbeterd ondernemingsklimaat in ontwikkelingslanden.

Beleidsinzet toegelicht

Investeren in een toekomstbestendig handels- en investeringssysteem

De 12e Ministeriële Conferentie (MC12) van de WTO heeft tot een breed pakket aan uitkomsten geleid. Het pakket omvat een multilateraal uitkomstendocument met o.a. passages over WTO-hervorming; milieu en gender; een akkoord ter beperking van schadelijke visserijsubsidies; een verklaring over voedselzekerheid; een besluit om WFP-inkopen uit te zonderen van exportrestricties; een brede Trade & Health-verklaring; een besluit over intellectuele eigendomsrechten en vaccins en verlenging van het moratorium op e-commerce-tarieven. Dit pakket komt voor een groot deel overeen met de Nederlandse inzet voor MC12, zoals geschetst in de Gecombineerde geannoteerde agenda Raad Buitenlandse Zaken Handel van 3 en 12 juni (Kamerstuk 21501-02, nr. 2503). Nederland heeft zich binnen de EU en in contacten met derde landen veelvuldig hard gemaakt voor deze inzet. Het kabinet is dan ook zeer tevreden met het resultaat. Tegelijkertijd duurt de blokkade van het WTO-beroepslichaam (om geschillen te beslechten) voort, vormen grootschalige industriële subsidies een bedreiging voor een mondiaal gelijk speelveld en dient handel en milieu verder geïntegreerd te worden in de WTO-agenda. Het kabinet blijft zich inzetten voor voortgang op deze thema's.

Bevorderen economische weerbaarheid

De Russische inval in Oekraïne en de toenemende rivaliteit tussen de VS en China hebben de thema's economische veiligheid en strategische afhankelijkheden hoog op de politieke agenda gezet. Om meer inzicht te krijgen in de problematiek zijn verscheidene onderzoeksprojecten uitgevoerd, waaronder een pilot geo-economische monitor, onderzoek naar Chinese invloed op bedrijven en businesselites in Nederland en onderzoek naar kritieke grondstoffen in de halfgeleiderwaardeketen. De Kamer is geïnformeerd over het beleid middels een Kamerbrief over strategische afhankelijkheden en autocratische regimes (Kamerstuk 32 735, nr. 339) en een Kamerbrief over de Kabinetsbrede inzet ten aanzien van de open strategische autonomie (Kamerstuk 35 982, nr. 9). In december is de interdepartementale Task Force Strategische Afhangelijkheden van start gegaan. Het kabinet heeft ook de nationale grondstoffenstrategie (Kamerstuk, 32 852, nr. 224) gepresenteerd, die als doel heeft om de leveringszekerheid van kritieke grondstoffen op de middellange termijn te vergroten.

Budgettaire gevolgen van beleid

5. Duurzame economische ontwikkeling, handel en investeringen

Begroting/beleidssterrein/artikel/omschrijving (x EUR 1 000)		Begroting 2022		Mutatie		Realisatie 2022	
		Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
BHOS	01.01 Duurzaam handels- en investeringsstelsel, incl. MVO	31.525	21.425	-3.469	-1.059	28.056	20.366
	01.02 Versterkte Nederlandse Handels- en Investeringspositie	86.665	0	13.619	0	100.284	0
	01.03 Versterkte private sector en arbeidsmarkt in ontwikkelingslanden	432.009	429.729	19.279	19.739	451.288	449.468
EZK	1.55 Goed functionerende economie en markten; opdrachten	161	0	-161	0	0	0
	1.95 Goed functionerende economie en markten; bijdragen (inter)nationale organisaties	2.752	0	-457	0	2.295	0
	2.95 Bedrijvenbeleid: Innovatief en duurzaam ondernemen; bijdragen (inter)nationale organisaties	2.560	0	-354	0	2.206	0
Totaal		555.672	451.154	28.457	18.680	584.129	469.834

Financiële toelichting:

Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking

Artikel 01.02

De uitgavenrealisatie op artikelonderdeel 1.2 (Versterkte Nederlandse Handels- en Investeringspositie) valt ten opzichte van de vastgestelde begroting 2022 EUR 13,6 miljoen hoger uit. Er zijn extra middelen vrijgemaakt voor de financiering van de wereldtentoonstelling Expo 2022 Dubai en de bijdrage aan RVO als compensatie voor de prijsstijgingen. Ook was er een ophoging van het budget voor de instrumenten van het *Dutch Trade and Investment Fund* (DTIF) en programma's Internationaal Ondernemen.

Artikel 01.03

De uitgavenrealisatie op artikelonderdeel 1.3 (Versterkte private sector en arbeidsmarkt in ontwikkelingslanden) valt ten opzichte van de vastgestelde begroting 2022 EUR 19,2 miljoen hoger uit. Deze stijging betreft extra uitgaven in het kader van programma's voor financiële sector- en infrastructuurontwikkeling.

Beleidsthema 6

Duurzame ontwikkeling, voedselzekerheid water en klimaat

Beleidsdoelstelling

Toegenomen voedselzekerheid; verbeterd waterbeheer, drinkwater, sanitaire voorzieningen en voorlichting over hygiëne; toegenomen weerbaarheid tegen klimaatverandering en tegengaan van klimaatverandering; duurzaam gebruik natuurlijke hulpbronnen en daarmee het voorkomen van ontbossing in de tropen.

Beleidsinzet toegelicht

Klimaat

In 2022 is de eerste internationale klimaatstrategie voor Nederland opgesteld, waarin de klimaatambitie is verhoogd om de doelen van de Overeenkomst van Parijs te bereiken. Ook zijn de Europese Commissie, het Europees Parlement en de Europese Raad tot een akkoord gekomen over ontbossingsvrije producten. Mede in de rol van voorzitter van het *Amsterdam Declarations Partnership* (ADP), een coalitie van Europese landen voor duurzame en ontbossingsvrije waardenketens van agrogrondstoffen, heeft Nederland zich sterk gemaakt voor de ontwikkeling van flankerend beleid en bijhorende maatregelen voor samenwerking met producerende- en grote consumerende landen. Voor meer klimaatactie en ambitie in ontwikkelingslanden is het van belang dat wereldwijd wordt bijgedragen aan de collectief toegezegde USD 100 miljard klimaat-financiering per jaar. Om de druk op andere landen te verhogen, werkte Nederland samen met de *Champions Group on Adaptation Finance* en verhoogde de bijdrage aan multilaterale klimaatfondsen zoals het *Least Developed Countries Fund* (LDCF) en de *Global Environment Facility* (GEF).

Voedselzekerheid en landbouw

In 2022 werden 23,3 miljoen mensen (vooral vrouwen en kinderen) bereikt met activiteiten ter verbetering van hun voedingssituatie en werden 10,6 miljoen kleinschalige boeren (0,7 miljoen hectare landbouwgrond) ondersteund om hun productie duurzaam te verbeteren. Met dit jaarlijkse bereik en toegekend extra budget is de bijdrage die het kabinet in 2030 wil leveren aan SDG 2 'Zero Hunger' haalbaar. In 2022 kregen boeren via *One Acre Fund* en Aceli toegang tot krediet om kwalitatief goed zaaigoed en kunstmest aan te schaffen of om de onderneming uit te breiden, hetgeen bijdraagt aan betere oogsten en grotere inkomenszekerheid. *One Acre Fund* bereikte in 2022 1,6 miljoen boeren.

Waterbeheer, drinkwater en sanitaire voorzieningen

In 2022 kregen 3,8 miljoen mensen duurzame toegang tot veilig drinkwater en 5,9 miljoen mensen tot verbeterde sanitaire voorzieningen. Tevens profiteerden 1,9 miljoen mensen het afgelopen jaar van verbeterd waterbeheer. Duurzaamheid, inclusief beleid, klimaatbestendigheid, systeemverbetering en innovatieve financiering waren belangrijke accenten in de ondersteunde programma's.

Budgettaire gevolgen van beleid

6. Duurzame ontwikkeling, voedselzekerheid, water en klimaat

Begroting/beleidssterrein/artikel/omschrijving (x EUR 1 000)		Begroting 2022		Mutatie		Realisatie 2022	
		Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
BHOS	02.01 Voedselzekerheid	328.672	328.672	11.508	11.508	340.180	340.180
	02.02 Water	188.619	188.619	-1.753	-1.753	186.866	186.866
	02.03 Klimaat	259.589	258.439	30.235	30.247	289.824	288.686
IenW	11.01 Algemeen waterbeleid (Partners voor Water/Blue deal)	12.397	0	-250	0	12.147	0
	19.02 Internationaal beleid, coördinatie en samenwerking	5.052	0	-1.660	0	3.392	0
	14.01 Wegen en verkeersveiligheid; Netwerk programma's	0	0	40	0	40	0
	23.01 Meteorologie, seismologie en aardobservatie (contributie WMO/ECMWF)	3.387	35	257	0	3.644	35
EZK	4.55 Een doelmatige en duurzame energievoorziening; opdrachten	285	0	-180	0	105	0
	4.95 Een doelmatige en duurzame energievoorziening; bijdragen aan (inter)nationale organisaties	1.624	0	-303	0	1.321	0
LNV	21.95 Bijdragen (inter)nationale organisaties (w.o. FAO en UNEP)	11.107	4.585	-1.419	643	9.688	5.228
	22.95 Bijdragen (inter)nationale organisaties	1.714	0	-179	0	1.535	0
Totaal		812.446	780.350	36.296	40.645	848.742	820.995

Financiële toelichting:

Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking

Artikel 02.01

De uitgavenrealisatie op artikelonderdeel 2.1 (Voedselzekerheid) valt ten opzichte van de ontwerpbegroting 2022 EUR 11,5 miljoen hoger uit. Dit is veroorzaakt door een verhoging van het uitgavenbudget vanwege een aanvulling van het cash transfer *Poverty Safety Network Programma* (PSNP) van de Wereldbank in Ethiopië. Ook is de verhoging toe te schrijven aan de uitbreidingen van activiteiten gericht op het opvangen van de schokken van de voedselcrisis in diverse Afrikaanse landen.

Artikel 02.03

De uitgavenrealisatie op artikelonderdeel 2.3 (Klimaat) valt ten opzichte van de ontwerpbegroting 2022 EUR 30,2 miljoen hoger uit. Deze hogere bijdragen zijn het gevolg van onder andere een extra bijdrage van EUR 15 miljoen voor de operatie rondom de verwaarloosde olieopslagtanker *El Safer*. Daarnaast is de hogere realisatie het gevolg van een extra bijdrage van EUR 10 miljoen voor behoud van biodiversiteit via het *Global Environment Facility* en twee kleinere nieuwe programma's voor het ondersteunen van klimaatkennis in Afrika en klimaatdiplomatie.

Infrastructuur en Waterstaat

Artikel 19.02

De uitgavenrealisatie op artikelonderdeel 19.2 Internationaal Beleid, coördinatie en samenwerking valt EUR 1,6 miljoen lager uit als gevolg van onderstaande mutaties:

- Een overboeking van EUR 1,4 miljoen naar artikel 11 ten behoeve van de nieuwe programma directie Klimaat en Water internationaal (KAWI), omdat de opvolging van de afspraken CAS zijn overgegaan naar deze nieuwe directie en op artikel 11 verantwoord worden.
- Een overboeking van EUR 0,2 miljoen naar ministerie van BZ in verband met een éénmalige bijdrage aan NL branding in IenW sectoren.
- Een overboeking van EUR 0,1 miljoen naar artikel 23 voor het uitvoeren van het impulsprogramma KNMI Global.

Beleidsthema 7

Sociale vooruitgang

Beleidsdoelstelling

Menselijke ontplooiing en het bevorderen van sociale gelijkheid en inclusieve ontwikkeling, door het bijdragen aan seksuele en reproductieve gezondheid en rechten (SRGR) voor iedereen en een halt toeroepen aan de verspreiding van hiv/aids. Daarnaast wordt ingezet op het bevorderen van vrouwenrechten en gendergelijkheid. Tevens wordt bijgedragen aan ontwikkeling via onderwijs en daarmee bijgedragen aan het vergroten van kansen en perspectieven voor jongeren en een toename van het aantal goed opgeleide professionals, versterking van hoger- en beroepsonderwijsinstellingen en het bevorderen van beleidsrelevant onderzoek. Tenslotte wordt het maatschappelijk middenveld versterkt door bevordering en bescherming van de politieke ruimte voor maatschappelijke organisaties en versterken van de meest gemarginaliseerde en gediscrimineerde groepen, zodat zij hun stem kunnen laten horen.

Beleidsinzet toegelicht

Mondiale Gezondheid en Seksuele en Reproductieve Gezondheid en Rechten (SRGR)

In 2022 investeerde het kabinet in toegang tot vaccins via COVAX, het vergroten van *country readiness*, het overeind houden van basisgezondheidszorg en het versterken van gezondheidssystemen. Daarnaast is de samenwerking met de *World Health Organization (WHO)* geïntensifieerd. Met extra bijdragen aan de Global Finance Facility (GFF) van de Wereldbank, is ingezet op de versterking van primaire gezondheidssystemen en SRGR in 37 lage-inkomenslanden.

De versterking van gezondheidssystemen is één van de drie prioriteiten binnen de Nederlandse mondiale gezondheidsstrategie 2023-2030 die het kabinet in oktober 2022 presenteerde. Dit jaar zijn er extra middelen beschikbaar gesteld voor het *Supplies Partnership* van het UNFPA. Als onderdeel van de innovatieportefeuille is tevens het *Product Development Programme (PDP)* onverkort voortgezet. Het *Health Insurance Fund (HIF)* bouwt aan ziektekostenverzekeringen voor lage-inkomensgroepen, opdat die in geval van ziekte de zorgkosten kunnen betalen. In 2022 is besloten om de samenwerking met het HIF te continueren en een nieuwe fase van 7 jaar te financieren.

Investeren in onderwijs, werk en jongeren

Nederland werkte in 2022 middels de jongerenstrategie 'Youth at Heart' onverminderd aan een beter perspectief voor jongeren. Zo droeg Nederland via *Generation Unlimited* bij aan betere digitale vaardigheden van jongeren in Niger en via het *Nexus Skills and Jobs* programma aan beter onderwijs voor groene banen in Senegal. Nederland werkte in 2022 samen met de internationale jongerenadviescommissie (YAC) en diverse ambassades in Afrika en het Midden-Oosten hebben een eigen jongerenadviescommissie in het leven geroepen. De EU publiceerde daarnaast in oktober het 'Jongerenactieplan in het externe optreden van de EU 2022 – 2027'. Deze gezamenlijke mededeling van de Commissie en de Hoge Vertegenwoordiger is deels op aangeven van Nederland opgesteld. Ook wordt een speciaal VN-Jongerenkantoor opgericht.

In 2022 steunde het *Challenge Fund for Youth Employment (CFYE)* met technische assistentie en cofinanciering 71 oplossingen voor jeugdwerkgelegenheid met de private sector in 11 landen in Afrika en het Midden-Oosten. Hiermee krijgen 183.397 jongeren (53% vrouw) de komende drie jaar werk. Net als bij het *Local Employment in Africa for Development* programma werd ingezet op baankansen voor jongeren in digitalisering en de groene economie. Ook *Orange Corners (OC)* en het *Orange Corners Innovation Fund (OCIF)* hebben lokale bedrijven succesvol ondersteund. Zo heeft 60 procent van de ondernemers aan het OC-programma in Bagdad, Irak na afloop meer betaalde werknemers in

dienst gekregen. Ook met de Nederlandse bijdrage aan het *Youth Entrepreneurship and Innovation Multi-Donor Trust Fund* van de Afrikaanse Ontwikkelingsbank steunde Nederland jonge ondernemers en het lokale ondernemingsklimaat.

Budgettaire gevolgen van beleid

Begroting/beleidssterrein/artikel/omschrijving (x EUR 1 000)		Begroting 2022		Mutatie		Realisatie 2022	
		Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
OCW	06.70 Hoger beroepsonderwijs	2.873	2.873	0	0	2.873	2.873
	07.70/76 Wetenschappelijk onderwijs	55.519	47.953	-632	1.617	54.887	49.570
	08.71 Internationaal onderwijs; Subsidies	342	0	0	0	342	0
	16.70 Onderzoek en wetenschappen	454	454	0	0	454	454
VWS	09.10 Algemeen; Internationale samenwerking	3.868	0	0	0	3.868	0
BHOS	03.01 Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten en HIV/aids	529.119	527.508	50.037	45.758	579.156	573.266
	03.02 Vrouwenrechten en gendergelijkheid	51.643	51.643	32	32	51.675	51.675
	03.03 Versterkt maatschappelijk middenveld	197.644	197.644	2.842	2.842	200.486	200.486
	03.04 Onderwijs	69.550	69.550	265	265	69.815	69.815
Totaal		911.012	897.625	52.544	50.514	963.556	948.139

Financiële toelichting:

Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking

Artikel 03.01

De uitgavenrealisatie op artikelonderdeel 3.1 (SRGR en hiv/aids) valt ten opzichte van de ontwerpbegroting 2022 EUR 50 miljoen hoger uit. De stijging houdt verband met de toegekende intensiveringsmiddelen uit het coalitieakkoord Rutte IV. Deze intensiveringsmiddelen (EUR 50 miljoen per jaar) zullen worden besteed aan de COVID-bestrijding via de *Access to COVID-19 Tools Accelerator* (ACT-A) en het versterken van wereldwijde gezondheidssystemen en SRGR.

Artikel 03.03

De uitgavenrealisatie op artikelonderdeel 3.3 (Versterkt maatschappelijke middenveld) valt ten opzichte van de ontwerpbegroting 2022 EUR 2,8 miljoen hoger uit. Dit wordt veroorzaakt door een hogere uitgaven voor het monitoringsmechanisme van het subsidiekader voor versterking van het maatschappelijke middenveld.

Beleidsthema 8

Versterkte kaders voor ontwikkeling

Beleidsdoelstelling

Multilaterale samenwerking en inclusieve groei door versterkte multilaterale betrokkenheid en overige inzet; de inzet van cultuur en sport in ontwikkelingslanden om een sociale en kansrijke samenleving te stimuleren en het bevorderen van maatschappelijke betrokkenheid in Nederland.

Daarnaast een op maatschappelijk verantwoorde wijze en in overeenstemming met internationale verplichtingen gereguleerde en beheerste toelating tot, verblijf in en vertrek uit Nederland van vreemdelingen.

Beleidsinzet toegelicht

Versterking maatschappelijk middenveld

Het kabinet heeft zich in 2022 ingespannen om de positie van lokale maatschappelijke organisaties te verbeteren via 42 partnerschappen, het *Civic Space Fund* en *VOICE*, onder het beleidskader 'Versterking Maatschappelijk Middenveld'. Ook heeft Nederland zich bilateraal en in EU-, VN-, en OESO/DAC-verband ingespannen voor meer ruimte voor het maatschappelijk middenveld, onder meer door aan te dringen op de implementatie van de OESO/DAC aanbeveling ter ondersteuning van het maatschappelijk middenveld. De door Nederland ondersteunde organisaties *CIVICUS* en *International Centre for Not-for-Profit Law* (ICNL) zetten zich internationaal in voor het beschermen en bevorderen van de ruimte voor het maatschappelijk middenveld.

Budgettaire gevolgen van beleid

8. Versterkte kaders voor ontwikkeling

Begroting/beleidssterrein/artikel/omschrijving (x EUR 1 000)		Begroting 2022		Mutatie		Realisatie 2022	
		Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
BHOS	05.01 Multilaterale samenwerking	151.410	151.410	196.765	196.765	348.175	348.175
	05.02 Overig armoedebeleid	107.314	96.665	-38.466	-29.950	68.848	66.715
	05.04 Nog te verdelen i.v.m. wijzigingen BNI en/of toerekeningen	0	0	0	0	0	0
Financiën	02.00.44 Financiële markten; opdrachten	0	0	850	0	850	0
	04.50.07 IBRD (onderdeel Wereldbank)	22.355	22.355	-237	-237	22.118	22.118
	04.50.08 IFC (onderdeel Wereldbank)	19.978	19.978	-212	-212	19.766	19.766
	04.50.09 IDA (onderdeel Wereldbank)	219.550	219.550	0	0	219.550	219.550
	04.52.01 Technische assistentie	1.817	0	-665	0	1.152	0
JenV	37.02.20 COA (Asieltoerekening)	307.472	307.472	402.098	402.098	709.570	709.570
	37.02.21 Nationaal Programma Oekraïense Vluchtelingen	0	0	150.000	150.000	150.000	150.000
OCW	01.70/76 Primair onderwijs (Asieltoerekening)	28.924	28.924	857	857	29.781	29.781
	03.70 Voortgezet onderwijs (Asieltoerekening)	9.316	9.316	276	276	9.592	9.592
Toerek.	Opvang asielzoekers	0	0	0	0	0	0
	Totaal	868.136	855.670	711.266	719.597	1.579.402	1.575.267

Financiële toelichting

Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking

Artikel 05.01

De uitgavenrealisatie op artikelonderdeel 5.1 (Multilaterale samenwerking) valt ten opzichte van de vastgestelde begroting 2022 EUR 197 miljoen hoger uit. De uitgaven zijn verhoogd met EUR 3,5 miljoen wegens een gewijzigd betaalritme voor de *Asian Development Bank* (AsDB) en door een bijdrage voor het voorbereiden van Oekraïne op de winter (*winterization*). Voor deze bijdrage heeft het kabinet EUR 162 miljoen vrijgemaakt uit de generale middelen. Daarnaast zijn de bijdragen voor UNDP en UNICEF verhoogd en daarmee teruggebracht naar het gebruikelijke niveau en is er een eenmalige betaling van EUR 25 miljoen aan het *Resilience and Sustainability Trust* (RST) van het IMF gedaan.

Justitie en Veiligheid

Artikel 37.02.20

De ODA-toerekening van eerstejaarsasielopvang is hoger dan begroot omdat de bezetting van het COA veel hoger is uitgevallen dan in de begroting opgenomen. Ook is een groter deel van de bezetting van COA toerekenbaar omdat een groter deel van de bezetting, als gevolg van de hoge instroom, in hun eerste jaar van opvang zitten.

Beleidsthema 9

Overige uitgaven

Onder overige uitgaven zijn de uitgaven gegroepeerd die niet onder één van de beleidsinhoudelijke hoofdstukken kunnen worden ondergebracht. Dit betreft vooral de apparaatsuitgaven voor het ministerie van Buitenlandse Zaken waarbij het merendeel van de uitgaven bestemd is voor het postennet en de uitgaven voor attachés, die vanuit de verschillende vakdepartementen worden uitgezonden naar de Nederlandse vertegenwoordigingen in het buitenland om met hun specifieke kennis mede invulling te geven aan het buitenlands beleid.

Beleidsinzet toegelicht

Postennet

Om als Nederland invloedrijk te blijven moet het postennet meebewegen met de huidige ontwikkelingen. Dit betekent wereldwijd meer samen werken op prioritaire onderwerpen, zoals democratie, mensenrechten, internationaal recht, de klimaat- en energietransitie, fysieke en economische veiligheid, strategische afhankelijkheden, economische weerbaarheid, kansengelijkheid en irreguliere migratie. Daarom heeft het kabinet besloten om in deze kabinetsperiode het postennet te versterken. Hiervoor is een oplopende reeks geld beschikbaar van EUR 17 miljoen in 2022 oplopend tot EUR 52 miljoen structureel vanaf 2025. Met deze versterking kunnen de Nederlandse belangen wereldwijd nog beter worden gediend.

Na het aantreden is het kabinet gestart met deze versterkingsoperatie en wordt deze in de periode 2022-2025 ingevuld. Onze diplomatieke posten, die worden bemenst vanuit alle departementen, zijn Rijksbrede dienstverleners; voor het hele Koninkrijk en voor alle ministeries. Kern van de plannen is een uitbreiding van de formatie op de belangrijke thema's uit het coalitieakkoord. In de eerste plaats door extra formatie binnen de posten in de EU-landen, maar ook daarbuiten, door in te zetten op prioritaire thema's zoals mensenrechten, versterking coalities, veiligheid en ondermijning, betere en toegankelijker dienstverlening voor Nederlanders in het buitenland, economische diplomatie, de hulp/handel agenda, Global health, klimaat en grondoorzaken migratie. Dat geldt ook voor een aantal directies in Den Haag, daar een sterker postennet onlosmakelijk is verbonden met het departement. Medio 2022 zijn de eerste medewerkers op de posten en in Den Haag gestart. Daarnaast investeert het ministerie in crisisparaatheid, onder andere door het verder inrichten van een permanente crisisstructuur. Een grotere organisatie met grotere beleidsambities in een complexere en meer veeleisende (inter)nationale omgeving vergt ook sterkere ondersteuning op het gebied van veiligheid, IT en bedrijfsvoering. Ook op deze onderdelen is extra capaciteit ingezet en voorzien.

Budgettaire gevolgen van beleid

Begroting/beleidssterrein/artikel/omschrijving (x EUR 1 000)		Begroting 2022		Mutatie		Realisatie 2022	
		Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
BZ	05.01 Geheim	0	0	0	0	0	0
	06.01 Nog onverdeeld (HGIS)	2.868	0	-2.868	0	0	0
	07.01 Apparaatsuitgaven	881.241	305.546	62.395	-4.932	943.636	300.614
JenV	91.01 Eigen personeel/Attachés	2.058	0	67	0	2.125	0
BZK	02.01 Nationale veiligheid	418	0	15	0	433	0
	11.01 Apparaat (attachés)	209	0	7	0	216	0
OCW	95.01 Eigen personeel/attachés	409	0	1.996	0	2.405	0
Financiën	01.03.01 Belastingdienst; eigen personeel (attachés)	1.152	0	40	0	1.192	0
	01.04.01 Belastingdienst; ICT materieel (attachés)	371	0	13	0	384	0
	21.01.01 Algemeen/apparaat (attachés)	1.167	0	41	0	1.208	0
Defensie	08.02 Apparaatsuitgaven; Attachés	21.699	0	-1.590	0	20.109	0
IenW	98.01 Apparaatsuitgaven (attachés personeel en materieel)	2.340	0	997	0	3.337	0
EZK	2.65 Bedrijvenbeleid: Innovatief en duurzaam ondernemen; baten- en lastendiensten (attachés innovatie)	9.617	0	-2.567	0	7.050	0
	2.65 Bedrijvenbeleid: Innovatief en duurzaam ondernemen; baten- en lastendiensten (attachés NFIA)	12.583	0	1.541	0	14.124	0
	40 Apparaat (attachés)	0	0	0	0	0	0
LNV	21.65 Bijdragen aan baten-lastendiensten (attachés)	0	0	0	0	0	0
	24.65 Bijdrage aan agentschappen	18.668	0	-3.867	0	14.801	0
	50 Apparaat (attachés)	2.162	0	3.637	0	5.799	0
SZW	96.20.01 Apparaatsuitgaven (attachés)	782	0	27	0	809	0
VWS	10.30.22 Materieel	0	0	0	0	0	0
	10.30.21 Apparaatsuitgaven (attachés)	1.275	0	205	0	1.480	0
	Totaal	959.019	305.546	60.089	-4.932	1.019.108	300.614

Financiële toelichting

Buitenlandse Zaken

Artikel 07.01

- Het budget voor het artikel -Nog onverdeeld- heeft betrekking op de HGIS en hierop heeft geen realisatie plaatsgevonden. De mutatie is het saldo van bijstellingen op grond van aanpassing van BNI- en bbp-ramingen door het CPB, verwerking van de HGIS-eindejaarsmarge 2021, het verwerken van de loon- en prijsbijstellingen binnen de HGIS en overboekingen naar diverse begrotingen zoals binnen de HGIS is overeengekomen.
- De apparaatsuitgaven zijn per saldo toegenomen ten opzichte van de ontwerpbegroting. Dit wordt grotendeels verklaard door de intensivering van het kabinet Rutte IV in het postennet en de toevoeging van eindejaarsmarge uit 2021.

Defensie

Artikel 08.02

De uitgaven realisatie op artikel 8.2 valt lager uit voornamelijk doordat er, net als in 2020 als gevolg van COVID-19, minder dienstreizen en minder overige kosten zijn gemaakt

Economische Zaken en Klimaat

Artikel 2.65

Bij het budget voor het Innovatie Attaché Netwerk is in 2021 onderuitputting ontstaan. De uitgaven zijn voornamelijk niet benut door vertraging in de uitvoering van activiteiten als gevolg van de COVID-19 crisis.

Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Artikel 21.65/24.65

Er heeft een overheveling plaatsgevonden van Artikel 24 naar Artikel 50. Dit is te verklaren doordat na de splitsing tussen EZK en LNV de landbouwwattaches formeel op de loonlijst van LNV staan waardoor

de uitgaven van die attachés niet meer drukken op het HGIS-artikel bij RVO (een van de deelopdrachten van LNV aan RVO), maar landen op het apparaatsartikel binnen LNV. Er wordt gewerkt om op termijn de gehele opdracht weer bij RVO te kunnen beleggen waardoor in de toekomst overhevelingen naar het apparaatsbudget niet meer nodig zijn.

Bijlage 1a. De HGIS-uitgaven 2022 per begroting en artikel (bedragen x EUR 1 000)

Begroting/beleidssterrein/artikel/omschrijving	Begroting 2022		Mutatie		Realisatie 2022	
	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
V Buitenlandse Zaken						
01 Versterkte internationale rechtsorde						
01.01 Goed functionerende internationale instellingen	48.495	16.859	6.029	1.775	54.524	18.634
01.02 Bescherming en bevordering van mensenrechten	63.402	37.555	5.448	-676	68.850	36.879
01.03 Gastlandbeleid internationale organisaties	11.425		4.998	0	16.423	
02 Veiligheid en stabiliteit						
02.01 Goede internationale samenwerking ter bevordering van de eigen en bondgenootschappelijke veiligheid	14.085		1.603	0	15.688	
02.02 Bestrijding internationale criminaliteit en terrorisme	14.670		2.206	0	16.876	
02.03 Wapenbeheersing	10.794	3.252	2.592	-269	13.386	2.983
02.04 Bevorderen van veiligheid, stabiliteit en rechtsorde	214.625	70.917	-20.072	8.152	194.553	79.069
02.05 Bevordering van transitie in prioritaire gebieden	29.822	11.929	-3.737	-1.495	26.085	10.434
03 Effectieve Europese samenwerking						
03.01 Afdrachten aan de Europese Unie (HGIS-toerekening)	469.124	393.391	469.609	469.609	938.733	863.000
03.02 Europees Ontwikkelingsfonds	133.750	133.750	-2.244	-2.244	131.506	131.506
03.03 Een hechtere Europese waardengemeenschap	10.500	4.200	1.562	625	12.062	4.825
03.04 Versterkte Nederlandse positie in de Unie	4.517		456	0	4.973	
03.05 Europese vredesfaciliteit	24.277		5.640	0	29.917	
04 Consulaire dienstverlening en uitdragen van Nederlandse waarden						
04.01 Consulaire dienstverlening Nederlanders in het buitenland	9.031		2.714	0	11.745	
04.02 Samen met (keten)partners het personenverkeer reguleren	18.467		1.483	0	19.950	
04.03 Grotere buitenlandse bekendheid met de Nederlandse cultuur	7.475		-837	0	6.638	
04.04 Uidragen Nederlandse waarden en belangen	18.511	136	3.635	-9	22.146	127
05.00 Geheim						
05.01 Geheim						
06.00 Nog onverdeeld						
06.01 Nog onverdeeld (HGIS)	2.868		-2.868		0	
07.00 Algemeen						
07.01 Apparaatsuitgaven	881.241	305.546	62.395	-4.932	943.636	300.614
Totaal	1.987.079	977.535	540.612	470.536	2.527.691	1.448.071

Begroting/beleidsterrein/artikel/omschrijving	Begroting 2022		Mutatie		Realisatie 2022	
	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
VI Justitie en Veiligheid						
31 Politie						
31.03.21 Kwaliteit, Arbeidsvoorwaarden en ICT politie; internationale samenwerking	8.600	8.600	-1	-1	8.599	8.599
33 Veiligheid en criminaliteitsbestrijding						
33.03.01 Opsporing en vervolging; NFI	802		19	0	821	
33.03.03 Overige Bijdrage medeoverheden	200	200	-128	-128	72	72
36 Contraterrorisme en nationaal veiligheidsbeleid						
36.02 Nationale veiligheid en terrorismebestrijding	414		-4	0	410	
37 Migratie						
37.02.20 COA (Asieltoerekening)	307.472	307.472	402.098	402.098	709.570	709.570
37.02.21 Nationaal Programma Oekraïense Vluchtelingen			150.000	150.000	150.000	150.000
91 Apparaatsuitgaven kerndepartement						
91.01 Europol en Eurojust	22.771		-10.786	0	11.985	
91.01 WIPO	380		-140	0	240	
91.01 Eigen personeel/Attachés	2.058		67	0	2.125	
Totaal	342.697	316.272	541.125	551.969	883.822	868.241
VII Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties						
02.01 Nationale veiligheid	418		15	0	433	
11.01 Apparaat (attachés)	209		7	0	216	
Totaal	627	0	22	0	649	0
VIII Onderwijs, Cultuur en Wetenschap						
01 Primair onderwijs						
01.70/76 Primair onderwijs (Asieltoerekening)	28.924	28.924	857	857	29.781	29.781
03 Voortgezet onderwijs						
03.70 Voortgezet onderwijs (Asieltoerekening)	9.316	9.316	276	276	9.592	9.592
06 Hoger Beroepsonderwijs						
06.70 Hoger beroepsonderwijs	2.873	2.873	0	0	2.873	2.873
07 Wetenschappelijk Onderwijs						
07.70/76 Wetenschappelijk onderwijs	55.519	47.953	-632	1.617	54.887	49.570
08 Internationaal onderwijsbeleid						
08.71 Internationaal onderwijs; Subsidies	342		0	0	342	
08.77 Internationaal onderwijs; Cultuur	480		0	0	480	
14.71 Cultuur; subsidies	6.017		0	0	6.017	
16 Onderzoek en wetenschappen						
16.70 Onderzoek en wetenschappen	454	454	0	0	454	454
95.01 Eigen personeel/attachés	409		1.996	0	2.405	
Totaal	104.334	89.520	2.497	2.750	106.831	92.270

Begroting/beleidssterrein/artikel/omschrijving	Begroting 2022		Mutatie		Realisatie 2022	
	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
IXB Financiën						
01 Belastingen						
01.03.01 Belastingdienst; eigen personeel (attachés)	1.152		40	0	1.192	
01.04.01 Belastingdienst; ICT materieel (attachés)	371		13	0	384	
02 Financiële markten						
02.00.44 Financiële markten; opdrachten			850	0	850	
04 Internationale financiële betrekkingen						
04.50.07 IBRD (onderdeel Wereldbank)	22.355	22.355	-237	-237	22.118	22.118
04.50.08 IFC (onderdeel Wereldbank)	19.978	19.978	-212	-212	19.766	19.766
04.50.09 IDA (onderdeel Wereldbank)	219.550	219.550	0	0	219.550	219.550
04.52.01 Technische assistentie	1.817		-665	0	1.152	
21.01.01 Algemeen/apparaat (attachés)	1.167		41	0	1.208	
Totaal	266.390	261.883	-170	-449	266.220	261.434
X Defensie						
01 Opdracht inzet						
01.01 Inzet (Budget Internationale Veiligheid)	182.785		106.718	0	289.503	
08 Defensie Ondersteuningscommando						
08.02 Apparaatsuitgaven; Attachés	21.699		-1.590	0	20.109	
09 Algemeen						
09.01 Inkomensoverdrachten	15.000		-6.386	0	8.614	
11 Geheime uitgaven	5.000		-247	0	4.753	
Totaal	224.484	0	98.495	0	322.979	0
XII Infrastructuur en Waterstaat						
11.01 Algemeen waterbeleid (Partners voor Water/Blue deal)	12.397		-250	0	12.147	
14.01 Wegen en verkeersveiligheid; Netwerk programma's			40	0	40	
17.01 Luchtvaart	1.311		589	0	1.900	
18.01 Scheepvaart en havens	1.081		-37	0	1.044	
19.02 Internationaal beleid, coördinatie en samenwerking	5.052		-1.660	0	3.392	
23.01 Meteorologie, seismologie en aardobservatie (contributie WMO/ECMWF)	3.387	35	257	0	3.644	35
98.01 Apparaatsuitgaven (attachés personeel en materieel)	2.340		997	0	3.337	
Totaal	25.568	35	-64	0	25.504	35

Begroting/beleidsterrein/artikel/omschrijving	Begroting 2022		Mutatie		Realisatie 2022	
	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
XIII Economische Zaken en Klimaat						
1 Goed functionerende economie en markten						
1.55 Goed functionerende economie en markten; opdrachten	161		-161	0		
1.95 Goed functionerende economie en markten; bijdragen (inter)nationale organisaties	2.752		-457	0	2.295	
2 Bedrijvenbeleid: Innovatief en duurzaam ondernemen						
2.65 Bedrijvenbeleid: Innovatief en duurzaam ondernemen; baten- en lastendiensten (attachés innovatie)	9.617		-2.567	0	7.050	
2.65 Bedrijvenbeleid: Innovatief en duurzaam ondernemen; baten- en lastendiensten (attachés NFIA)	12.583		1.541	0	14.124	
2.95 Bedrijvenbeleid: Innovatief en duurzaam ondernemen; bijdragen (inter)nationale organisaties	2.560		-354	0	2.206	
4 Een doelmatige en duurzame energievoorziening						
4.55 Een doelmatige en duurzame energievoorziening; opdrachten	285		-180	0	105	
4.95 Een doelmatige en duurzame energievoorziening; bijdragen aan (inter)nationale organisaties	1.624		-303	0	1.321	
40 Apparaat (attachés)						
Totaal	29.582	0	-2.481	0	27.101	0
XIV Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit						
21 Land- en tuinbouw						
21.65 Bijdragen aan baten-lastendiensten (attachés)						
21.95 Bijdragen (inter)nationale organisaties (w.o. FAO en UNEP)	11.107	4.585	-1.419	643	9.688	5.228
22 Natuur en biodiversiteit en gebiedsgericht werken						
22.95 Bijdragen (inter)nationale organisaties	1.714		-179	0	1.535	
24 Uitvoering en toezicht						
24.65 Bijdrage aan agentschappen	18.668		-3.867	0	14.801	
50 Apparaat (attachés)	2.162		3.637	0	5.799	
Totaal	33.651	4.585	-1.828	643	31.823	5.228
XV Sociale Zaken en Werkgelegenheid						
02.00 Bijstand, Participatiewet en Toeslagenwet; contributie CASS	9		-2	0	7	
96.20.01 Apparaatsuitgaven (attachés)	782		27	0	809	
Totaal	791	0	25	0	816	0
XVI Volksgezondheid, Welzijn en Sport						
02.11 Curatieve zorg; Beschikbaarheid en productveiligheid	657		-357	0	300	
09.10 Algemeen; Internationale samenwerking						
09.10 Algemeen; Internationale samenwerking	3.868		0	0	3.868	
10 Apparaat						
10.30.21 Apparaatsuitgaven (attachés)	1.275		205	0	1.480	
Totaal	5.800	0	-152	0	5.648	0

Begroting/beleidsterrein/artikel/omschrijving	Begroting 2022		Mutatie		Realisatie 2022	
	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
XVII Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking						
01 Duurzame economische ontwikkeling, handel en investeringen						
01.01 Duurzaam handels- en investeringssysteem, incl. MVO	31.525	21.425	-3.469	-1.059	28.056	20.366
01.02 Versterkte Nederlandse Handels- en Investeringspositie	86.665		13.619	0	100.284	
01.03 Versterkte private sector en arbeidsmarkt in ontwikkelingslanden	432.009	429.729	19.279	19.739	451.288	449.468
02 Duurzame ontwikkeling, voedselzekerheid, water en klimaat						
02.01 Voedselzekerheid	328.672	328.672	11.508	11.508	340.180	340.180
02.02 Water	188.619	188.619	-1.753	-1.753	186.866	186.866
02.03 Klimaat	259.589	258.439	30.235	30.247	289.824	288.686
03 Sociale vooruitgang (incl. onderwijs)						
03.01 Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten en HIV/aids	529.119	527.508	50.037	45.758	579.156	573.266
03.02 Vrouwenrechten en gendergelijkheid	51.643	51.643	32	32	51.675	51.675
03.03 Versterkt maatschappelijk middenveld	197.644	197.644	2.842	2.842	200.486	200.486
03.04 Onderwijs	69.550	69.550	265	265	69.815	69.815
04 Vrede, veiligheid, en duurzame ontwikkeling						
04.01 Humanitaire hulp	438.017	437.000	82.212	83.228	520.229	520.228
04.02 Opvang en bescherming in de regio en migratiesamenwerking	162.000	162.000	56.578	56.578	218.578	218.578
04.03 Veiligheid en rechtstaatontwikkeling	215.135	215.135	-10.616	-10.616	204.519	204.519
05 Multilaterale samenwerking en overige inzet						
05.01 Multilaterale samenwerking	151.410	151.410	196.765	196.765	348.175	348.175
05.02 Overig armoedebeleid	107.314	96.665	-38.466	-29.950	68.848	66.715
05.04 Nog te verdelen i.v.m. wijzigingen BNI en/of toerekeningen						
Totaal	3.248.911	3.135.439	409.068	403.584	3.657.979	3.539.023
TOTAAL UITGAVEN	6.269.914	4.785.269	1.587.149	1.429.033	7.857.063	6.214.302

Bijlage 1b. HGIS-ontvangsten 2022 per begroting en artikel (bedragen x EUR 1 000)

Begroting/ beleidsterrein/ artikel/ omschrijving	Begroting 2022	Mutatie	Realisatie 2022
V Buitenlandse Zaken			
2 Veiligheid en stabiliteit			
40 Restituties contributies	1.000	17.361	18.361
3 Europese samenwerking			
30 Restitutie Raad van Europa	250	102	352
4 Consulaire belangenbehartiging en het internationaal uitdragen van Nederlandse waarden en belangen			
10 Consulaire dienstverlening aan Nederlanders	9.200	1.489	10.689
20 Consulaire dienstverlening aan vreemdelingen	37.500	7.462	44.962
40 Doorberekening Defensie diversen	74	0	74
41 Verkeersnotificaties	200	100	300
6 Geheim	0	0	0
7 Apparaat			
10 Diverse ontvangsten	49.471	-20.789	28.682
Totaal	97.695	5.725	103.420
IXB Financiën			
04 Internationale financiële betrekkingen			
50.02/03 Ontvangsten IFI's	1.998	-417	1.581
Totaal	1.998	-417	1.581
X Defensie			
01 Opdracht inzet			
01.01.01 Crisisbeheersingsoperaties/BIV (inclusief contributies)	1.407	5.009	6.416
Totaal	1.407	5.009	6.416
XVII Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking			
1 Duurzame handel en investeringen			
Ontvangsten internationaal ondernemen	3.264	13.062	16.326
Ontvangsten DGGF	3.000	19.257	22.257
5 Multilaterale samenwerking en overige inzet			
20 Ontvangsten en restituties met betrekking tot leningen	24.134	-988	23.146
21 Ontvangsten OS	21.176	16.262	37.438
23 Diverse ontvangsten non-ODA	1.730	30	1.760
Totaal	53.304	47.623	100.927
TOTAAL ONTVANGSTEN	154.404	57.940	212.344

Bijlage 2. Non-ODA uitgaven 2022 per beleidsthema (bedragen x EUR 1000)

Begroting/beleidssterrein/artikel/omschrijving		Begroting 2022	Mutatie	Realisatie 2022	Begroting/artikel
1. Versterkte internationale rechtsorde, eerbiediging van mensenrechten en gastlandbeleid					
BZ	01.01 Goed functionerende internationale instellingen	31.636	4.254	35.890	V-01.01
	01.02 Bescherming en bevordering van mensenrechten	25.847	6.124	31.971	V-01.02
	01.03 Gastlandbeleid internationale organisaties	11.425	4.998	16.423	V-01.03
JenV	33.03.01 Opsporing en vervolging; NFI	802	19	821	VI-03.10
	33.03.03 Overige Bijdrage medeoverheden	0	0	0	VI-03.10
	91.01 Europol en Eurojust	22.771	-10.786	11.985	VI-01.07
	91.01 WIPO	380	-140	240	VI-01.09
IenW	17.01 Luchtvaart	1.311	589	1.900	XII-17.01
	18.01 Scheepvaart en havens	1.081	-37	1.044	XII-18.01
SZW	02.00 Bijstand, Participatiewet en Toeslagenwet; contributie CASS	9	-2	7	XV-02.00
VWS	02.11 Curatieve zorg; Beschikbaarheid en productveiligheid	657	-357	300	XVI-02.11
	04.40 Zorgbreed beleid; Inrichten uitvoeringsactiviteiten	0	0	0	XVI-04.40
	Totaal	95.919	4.662	100.581	
2. Vrede, veiligheid en stabiliteit					
BZ	02.01 Goede internationale samenwerking ter bevordering van de eigen en bondgenootschappelijke veiligheid	14.085	1.603	15.688	V-02.01
	02.02 Bestrijding internationale criminaliteit en terrorisme	14.670	2.206	16.876	V-02.02
	02.03 Wapenbeheersing	7.542	2.861	10.403	V-02.03
	02.04 Bevorderen van veiligheid, stabiliteit en rechtsorde	143.708	-28.224	115.484	V-02.04
	02.05 Bevordering van transitie in prioritaire gebieden	17.893	-2.242	15.651	V-02.05
BHOS	04.01 Humanitaire hulp	1.017	-1.016	1	XVII-04.01
JenV	36.02 Nationale veiligheid en terrorismebestrijding	414	-4	410	VI-03.21
Defensie	01.01 Inzet (Budget Internationale Veiligheid)	182.785	106.718	289.503	X-01.01
	09.01 Inkomensoverdrachten	15.000	-6.386	8.614	X-09.01
	11 Geheime uitgaven	5.000	-247	4.753	X-02.33
	Totaal	402.114	75.269	477.383	
3. Effectieve Europese samenwerking					
BZ	03.01 Afdrachten aan de Europese Unie (HGIS-toerekening)	75.733	0	75.733	
	03.02 Europees Ontwikkelingsfonds	0	0	0	
	03.03 Een hechtere Europese waardengemeenschap	6.300	937	7.237	V-03.03
	03.04 Versterkte Nederlandse positie in de Unie	4.517	456	4.973	V-03.04
	03.05 Europese vredesfaciliteit	24.277	5.640	29.917	
	Totaal	110.827	7.033	117.860	
4. Consulaire belangenbehartiging en internationaal uitdragen van NLse waarden en belangen					
BZ	04.01 Consulaire dienstverlening Nederlanders in het buitenland	9.031	2.714	11.745	V-04.01
	04.02 Samen met (keten)partners het personenverkeer reguleren	18.467	1.483	19.950	V-04.02
	04.03 Grotere buitenlandse bekendheid met de Nederlandse cultuur	7.475	-837	6.638	V-04.03
	04.04 Uidragen Nederlandse waarden en belangen	18.375	3.644	22.019	V-04.04
OCW	08.77 Internationaal onderwijs; Cultuur	480	0	480	VIII-08.77
	14.71 Cultuur; subsidies	6.017	0	6.017	VIII-14.71
	Totaal	59.845	7.004	66.849	

Begroting/beleidssterrein/artikel/omschrijving		Begroting 2022	Mutatie	Realisatie 2022	Begroting/artikel
5. Duurzame economische ontwikkeling, handel en investeringen					
BHOS	01.01 Duurzaam handels- en investeringssysteem, incl. MVO	10.100	-2.410	7.690	XVII-01.01
	01.02 Versterkte Nederlandse Handels- en Investeringspositie	86.665	13.619	100.284	XVII-01.02
	01.03 Versterkte private sector en arbeidsmarkt in ontwikkelingslanden	2.280	-460	1.820	XVII-01.03
EZK	1.55 Goed functionerende economie en markten; opdrachten	161	-161	0	XIII-1.55
	1.95 Goed functionerende economie en markten; bijdragen (inter)nationale organisaties	2.752	-457	2.295	XIII-1.95
	2.95 Bedrijvenbeleid: Innovatief en duurzaam ondernemen; bijdragen (inter)nationale organisaties	2.560	-354	2.206	XIII-2.95
	Totaal	104.518	9.777	114.295	
6. Duurzame ontwikkeling, voedselzekerheid, water en klimaat					
BHOS	02.03 Klimaat	1.150	-12	1.138	XVII-02.03
IenW	11.01 Algemeen waterbeleid (Partners voor Water/Blue deal)	12.397	-250	12.147	XII-11.01
	14.01 Wegen en verkeersveiligheid; Netwerk programma's	0	40	40	XII-14.01
	19.02 Internationaal beleid, coördinatie en samenwerking	5.052	-1.660	3.392	XII-19.02
	23.01 Meteorologie, seismologie en aardobservatie (contributie WMO/ECMWF)	3.352	257	3.609	XII-23.01
	97.01 IenW-brede programmamiddelen	0	0	0	XII-97.01
EZK	4.55 Een doelmatige en duurzame energievoorziening; opdrachten	285	-180	105	XIII-4.55
	4.95 Een doelmatige en duurzame energievoorziening; bijdragen aan (inter)nationale organisaties	1.624	-303	1.321	XIII-4.95
LNV	21.95 Bijdragen (inter)nationale organisaties (w.o. FAO en UNEP)	6.522	-2.062	4.460	XIV-11.95
	22.95 Bijdragen (inter)nationale organisaties	1.714	-179	1.535	XIV-12.95
	Totaal	32.096	-4.349	27.747	
7. Sociale vooruitgang (incl. onderwijs)					
OCW	07.70/76 Wetenschappelijk onderwijs	7.566	-2.249	5.317	VIII-07.70/76
	08.71 Internationaal onderwijs; Subsidies	342	0	342	VIII-08.71
VWS	09.10 Algemeen; Internationale samenwerking	3.868	0	3.868	XVI-09.10.07
BHOS	03.01 Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten en HIV/aids	1.611	4.279	5.890	XVII-03.01
	Totaal	13.387	2.030	15.417	
8. Versterkte kaders voor ontwikkeling					
BHOS	05.02 Overig armoedebeleid	10.649	-8.516	2.133	XVII-05.02
Financiën	02.00.44 Financiële markten; opdrachten	0	850	850	IX-50.02
	04.52.01 Technische assistentie	1.817	-665	1.152	IX-52.01
	Totaal	12.466	-8.331	4.135	
Overige uitgaven					
Div.	Overige uitgaven	653.473	65.021	718.494	Div. Begrotingen
	Totaal	653.473	65.021	718.494	
Totaal non-ODA		1.484.645	158.116	1.642.761	

Bijlage 3. De ODA-uitgaven 2022 naar beleidsthema (bedragen x EUR 1 000)

		Begroting 2022	Mutatie	Realisatie 2022	Begroting/ artikel
1. Versterkte internationale rechtsorde, eerbiediging van mensenrechten en gastlandbeleid					
BZ	01.01 Goed functionerende internationale instellingen	16.859	1.775	18.634	V-01.01
	01.02 Bescherming en bevordering van mensenrechten	37.555	-676	36.879	V-01.02
JenV	33.03.03 Overige Bijdrage medeoverheden	200	-128	72	VI-03.03
	Totaal	54.614	971	55.585	
2. Vrede, veiligheid en stabiliteit					
BZ	02.01 Goede internationale samenwerking ter bevordering van de eigen en bondgenootschappelijke veiligheid	0	0	0	V-02.01
	02.03 Wapenbeheersing	3.252	-269	2.983	V-02.03
	02.04 Bevorderen van veiligheid, stabiliteit en rechtsorde	70.917	8.152	79.069	V-02.04
	02.05 Bevordering van transitie in prioritaire gebieden	11.929	-1.495	10.434	V-02.05
Def	01.01 Inzet (Budget Internationale Veiligheid)	0	0	0	X-01.01
BHOS	04.01 Humanitaire hulp	437.000	83.228	520.228	XVII-04.01
	04.02 Opvang en bescherming in de regio en migratiesamenwerking	162.000	56.578	218.578	XVII-04.02
	04.03 Veiligheid en rechtstaatontwikkeling	215.135	-10.616	204.519	XVII-04.03
	04.04 Noodhulpfondsen	0	0	0	XVII-04.04
JenV	31.03.21 Kwaliteit, Arbeidsvoorwaarden en ICT politie; internationale samenwerking	8.600	-1	8.599	VI-03.21
	Totaal	908.833	135.577	1.044.410	
3. Effectieve Europese samenwerking					
BZ	03.01 Afdrachten aan de Europese Unie (HGIS-toerekening)	393.391	469.609	863.000	V-03.01
	03.02 Europees Ontwikkelingsfonds	133.750	-2.244	131.506	V-03.02
	03.03 Een hechtere Europese waardengemeenschap	4.200	625	4.825	V-03.03
	Totaal	531.341	467.990	999.331	
4. Consulaire belangenbehartiging en internationaal uitdragen van NLse waarden en belangen					
BZ	04.04 Uitdragen Nederlandse waarden en belangen	136	-9	127	V-04.04
	Totaal	136	-9	127	
5. Duurzame economische ontwikkeling, handel en investeringen					
BHOS	01.01 Duurzaam handels- en investeringsstelsel, incl. MVO	21.425	-1.059	20.366	XVII-01.01
	01.02 Versterkte Nederlandse Handels- en Investeringspositie	0	0	0	XVII-01.02
	01.03 Versterkte private sector en arbeidsmarkt in ontwikkelingslanden	429.729	19.739	449.468	XVII-01.03
	Totaal	451.154	18.680	469.834	
6. Duurzame ontwikkeling, voedselzekerheid, water en klimaat					
BHOS	02.01 Voedselzekerheid	328.672	11.508	340.180	XVII-02.01
	02.02 Water	188.619	-1.753	186.866	XVII-02.02
	02.03 Klimaat	258.439	30.247	288.686	XVII-02.03
IenW	23.01 Meteorologie, seismologie en aardobservatie (contributie WMO/ECMWF)	35	0	35	XII-23.01
LNV	21.95 Bijdragen (inter)nationale organisaties (w.o. FAO en UNEP)	4.585	643	5.228	XIV-11.95
	Totaal	780.350	40.645	820.995	

		Begroting 2022	Mutatie	Realisatie 2022	Begroting/ artikel
7. Sociale vooruitgang (incl. onderwijs)					
OCW	06.70 Hoger beroepsonderwijs	2.873	0	2.873	VIII-06.70
	07.70/76 Wetenschappelijk onderwijs	47.953	1.617	49.570	VIII-07.70/76
	16.70 Onderzoek en wetenschappen	454	0	454	VIII-16.70
BHOS	03.01 Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten en HIV/aids	527.508	45.758	573.266	XVII-03.01
	03.02 Vrouwenrechten en gendergelijkheid	51.643	32	51.675	XVII-03.02
	03.03 Versterkt maatschappelijk middenveld	197.644	2.842	200.486	XVII-03.03
	03.04 Onderwijs	69.550	265	69.815	XVII-03.04
	Totaal	897.625	50.514	948.139	
8. Versterkte kaders voor ontwikkeling					
JenV	37.02 COA (Asieltoerekening)	307.472	402.098	709.570	VI-37.02
	37.02.21 Nationaal Programma Oekraïense Vluchtelingen	0	150.000	150.000	VI-37.02
OCW	01.70/76 Primair onderwijs (Asieltoerekening)	28.924	857	29.781	VIII-01.70/76
	03.70 Voortgezet onderwijs (Asieltoerekening)	9.316	276	9.592	VIII-03.70
Financiën	04.50.09 IDA (onderdeel Wereldbank)	219.550	0	219.550	IX-50.01
BHOS	05.01 Multilaterale samenwerking	151.410	196.765	348.175	XVII-05.01
	05.02 Overig armoedebeleid	96.665	-29.950	66.715	XVII-05.02
	05.04 Nog te verdelen i.v.m. wijzigingen BNI en/of toerekeningen	0	0	0	XVII-05.04
Toerek.	Opvang asielzoekers	0	0	0	Toerekening
	Totaal	855.670	719.597	1.575.267	
Algemeen					
Div.	Overige uitgaven	305.546	-4.932	300.614	diversen
	Totaal	305.546	-4.932	300.614	
TOTAAL ODA		4.785.269	1.429.033	6.214.302	

Bijlage 4. De ODA-uitgaven binnen de BHOS-begroting per regio in 2022

Zoals aangekondigd in de BHOS-nota *Investeren in Perspectief*, verschuift het geografische zwaartepunt van het Nederlandse ontwikkelingsbeleid in deze kabinetsperiode naar de focusregio's West-Afrika/Sahel, Hoorn van Afrika, en Midden-Oosten en Noord-Afrika (MENA). Deze HGIS-bijlage geeft een overzicht van de uitgaven per regio, uitgesplitst naar de beleidsthema's van de BHOS-begroting.

De tabel hieronder toont bij elke regio eerst de landen waar sprake is van een naar de ambassade gedelegeerd landenbudget (en soms ook een gedelegeerd regionaal budget). Vervolgens worden voor de hele regio per thema de centrale bestedingen aangegeven. Naast uitgaven in de focusregio's, zijn ook de gedelegeerde middelen en de centrale bestedingen opgenomen voor 'Overig Afrika', 'Overig Azië' en 'Overige landen'. Aangevuld met de categorie 'Wereldwijd/niet gespecificeerd', omvat de tabel het totaal van de ODA-uitgaven binnen de BHOS-begroting.

De in de tabel opgenomen inzet van centrale middelen in de regio's moet gezien worden als een indicatie. Deze beperking heeft te maken met de aard van de bestedingen. Centrale thematische programma's zijn doorgaans niet op één land of regio gericht (in tegenstelling tot de gedelegeerde middelen) en hebben meestal een meerjarig karakter. Veel programma's werken met een landenlijst waarbij vooraf niet vaststaat in welke landen van de lijst deze middelen zullen worden benut.¹ Om in deze situatie toch een realistische inschatting te maken, is voor elke lopende activiteit van meer dan EUR 1 miljoen² de verwachte geografische verdeling nagegaan. Deze verdeling over landen en regio's van de huidige portefeuille van activiteiten is vervolgens toegepast op de betreffende centrale thematische uitgaven voor 2022.

Een belangrijk deel van de centrale middelen wordt ingezet voor programma's en organisaties waarbij de geografische focus vanwege de aard van het werk niet is vastgesteld. Deze thematische inzet is in de tabel opgenomen onder de categorie Wereldwijd/niet gespecificeerd. Binnen deze categorie vormt humanitaire hulp de grootste post; besteding hiervan is flexibel en gebeurt waar dit in de loop van het jaar het hardst nodig blijkt te zijn. Andere voorbeelden van bestedingen in deze categorie zijn de bijdragen aan het vaccinatiefonds GAVI, het *Global Fund to Fight AIDS, Tuberculosis and Malaria*, de multilaterale klimaatfondsen en bijdragen aan multilaterale organisaties.

¹ Zo omvat de landenlijst voor private sector ontwikkeling een 70-tal landen en staat het Voice fonds (voor het versterken van de positie van gemarginaliseerde en gediscrimineerde groepen) open voor tien landen.

² Voor activiteiten met budget kleiner dan EUR 1 miljoen is uitgegaan van een evenredige verdeling over de landen waarvoor de activiteit open staat.

HGIS regio	HGIS indeling	Thema	2022		Totaal
			ODA uitgaven (x1.000) Euro Gedelegeerd budget	Toegekend naar land vanuit centrale budgetten	ODA uitgaven (x1.000) Euro Totaal
Focusregio Sahel	Burkina Faso	1.3 Private sector en arbeidsmarkt	4.561	887	5.448
		2.1 Voedselzekerheid	1.051	7.164	8.215
		2.2 Water		361	361
		2.3 Klimaat		676	676
		3.1 SRGR en HIV/aids	1.630	4.476	6.106
		3.2 Vrouwenrechten en gendergelijkheid		35	35
		3.3 Maatschappelijk middenveld		4.738	4.738
		3.4 Onderwijs		106	106
		4.2 Opvang en bescherming in de regio		382	382
		4.3 Veiligheid en Rechtstaatontwikkeling	2.688		2.688
		<i>Totaal</i>	<i>9.930</i>	<i>18.826</i>	<i>28.756</i>
	Mali	1.1 Duurzaam handels- en investeringssysteem		1.569	1.569
		1.3 Private sector en arbeidsmarkt	659	736	1.394
		2.1 Voedselzekerheid	4.980	3.873	8.853
		2.2 Water	3.525	2.402	5.927
		2.3 Klimaat		792	792
		3.1 SRGR en HIV/aids	17.294	3.017	20.312
		3.3 Maatschappelijk middenveld		7.199	7.199
		3.4 Onderwijs		155	155
		4.2 Opvang en bescherming in de regio		1.536	1.536
		4.3 Veiligheid en Rechtstaatontwikkeling	17.015	219	17.234
		<i>Totaal</i>	<i>43.473</i>	<i>21.499</i>	<i>64.972</i>
	Niger	1.3 Private sector en arbeidsmarkt	2.610	1.623	4.233
		2.1 Voedselzekerheid	7.014	7.694	14.708
		2.2 Water	4.363	5.008	9.372
		2.3 Klimaat		1.903	1.903
		3.1 SRGR en HIV/aids	10.200	3.561	13.761
		3.2 Vrouwenrechten en gendergelijkheid		19	19
		3.3 Maatschappelijk middenveld		2.607	2.607
		3.4 Onderwijs		594	594
		4.2 Opvang en bescherming in de regio		1.436	1.436
		4.3 Veiligheid en Rechtstaatontwikkeling	4.874	112	4.986
		<i>Totaal</i>	<i>29.062</i>	<i>24.557</i>	<i>53.619</i>

HGIS regio	HGIS indeling	Thema	2022		Totaal
			ODA uitgaven (x1.000) Euro Gedelegeerd budget	Toegekend naar land vanuit centrale budgetten	ODA uitgaven (x1.000) Euro Totaal
Focusregio Hoorn van Afrika	Tsjaad	1.3 Private sector en arbeidsmarkt		450	450
		2.1 Voedselzekerheid		389	389
		2.2 Water		561	561
		3.1 SRGR en HIV/aids		1.056	1.056
		3.3 Maatschappelijk middenveld		107	107
		4.2 Opvang en bescherming in de regio		959	959
		<i>Totaal</i>		3.522	3.522
	Overige inzet	1.1 Duurzaam handels- en investeringssysteem		295	295
		1.3 Private sector en arbeidsmarkt	1.637	8.128	9.764
		2.1 Voedselzekerheid	3.245	6.383	9.628
		2.2 Water		1.141	1.141
		2.3 Klimaat		180	180
		3.1 SRGR en HIV/aids	8	13.828	13.837
		3.2 Vrouwenrechten en gendergelijkheid		376	376
		3.3 Maatschappelijk middenveld		4.538	4.538
		3.4 Onderwijs		2.139	2.139
		4.2 Opvang en bescherming in de regio		3.942	3.942
		4.3 Veiligheid en Rechtstaatontwikkeling	1.351	112	1.463
		<i>Totaal</i>	6.241	41.062	47.302
	Totaal regio Sahel		88.705	109.466	198.172
	Ethiopië	1.1 Duurzaam handels- en investeringssysteem		30	30
		1.3 Private sector en arbeidsmarkt	3.403	6.019	9.422
		2.1 Voedselzekerheid	57.612	6.767	64.379
		2.2 Water	13.395	4.011	17.406
		2.3 Klimaat		1.563	1.563
		3.1 SRGR en HIV/aids	11.435	14.393	25.828
		3.2 Vrouwenrechten en gendergelijkheid	1.104	748	1.853
		3.3 Maatschappelijk middenveld		6.816	6.816
		3.4 Onderwijs		2.189	2.189
		4.2 Opvang en bescherming in de regio		3.202	3.202
		4.3 Veiligheid en Rechtstaatontwikkeling	3.067	667	3.734
		<i>Totaal</i>	90.016	46.406	136.422
	Kenia	1.1 Duurzaam handels- en investeringssysteem		30	30

HGIS regio	HGIS indeling	Thema	2022		Totaal
			ODA uitgaven (x1.000) Euro Gedelegeerd budget	Toegekend naar land vanuit centrale budgetten	ODA uitgaven (x1.000) Euro Totaal
		1.3 Private sector en arbeidsmarkt	807	6.592	7.399
		2.1 Voedselzekerheid	3.387	11.456	14.842
		2.2 Water	2.110	3.027	5.137
		2.3 Klimaat		2.767	2.767
		3.1 SRGR en HIV/aids		12.436	12.436
		3.2 Vrouwenrechten en gendergelijkheid		2.885	2.885
		3.3 Maatschappelijk middenveld		12.012	12.012
		3.4 Onderwijs		1.731	1.731
		4.2 Opvang en bescherming in de regio		8.819	8.819
		4.3 Veiligheid en Rechtstaatontwikkeling	1.314		1.314
		<i>Totaal</i>	<i>7.617</i>	<i>61.755</i>	<i>69.372</i>
	Oeganda	1.1 Duurzaam handels- en investeringssysteem		1.599	1.599
		1.3 Private sector en arbeidsmarkt	1.687	4.330	6.016
		2.1 Voedselzekerheid	20.670	8.086	28.757
		2.2 Water		3.777	3.777
		2.3 Klimaat		2.798	2.798
		3.1 SRGR en HIV/aids	9.897	11.300	21.197
		3.2 Vrouwenrechten en gendergelijkheid		1.877	1.877
		3.3 Maatschappelijk middenveld		10.047	10.047
		3.4 Onderwijs		1.764	1.764
		4.2 Opvang en bescherming in de regio		24.362	24.362
		4.3 Veiligheid en Rechtstaatontwikkeling	5.831	398	6.229
		<i>Totaal</i>	<i>38.085</i>	<i>70.338</i>	<i>108.423</i>
	Regionaal Hoorn van Afrika	4.3 Veiligheid en Rechtstaatontwikkeling	1.551		1.551
		<i>Totaal</i>	<i>1.551</i>		<i>1.551</i>
	Soedan	1.3 Private sector en arbeidsmarkt	636	523	1.160
		2.1 Voedselzekerheid	2.035	6.485	8.521
		2.2 Water		1.297	1.297
		3.1 SRGR en HIV/aids		2.289	2.289
		3.2 Vrouwenrechten en gendergelijkheid		986	986
		3.3 Maatschappelijk middenveld		4.483	4.483
		3.4 Onderwijs		890	890

HGIS regio	HGIS indeling	Thema	2022	Totaal
			ODA uitgaven (x1.000) Euro Gedelegeerd budget naar land Toegerekend vanuit centrale budgetten	ODA uitgaven (x1.000) Euro Totaal
Focusregio's Midden- Oosten & Noord-Afrika	Somalië	4.2 Opvang en bescherming in de regio	7.200	7.200
		4.3 Veiligheid en Rechtstaatontwikkeling	336	336
		<i>Totaal</i>	<i>2.672</i>	<i>27.161</i>
		1.3 Private sector en arbeidsmarkt	2.811	5.222
		2.1 Voedselzekerheid	1.921	1.921
		2.2 Water	197	197
		3.2 Vrouwenrechten en gendergelijkheid	249	249
		3.3 Maatschappelijk middenveld	412	412
		3.4 Onderwijs	155	155
		4.2 Opvang en bescherming in de regio	434	434
	Zuid-Soedan	4.3 Veiligheid en Rechtstaatontwikkeling	10.029	10.513
		<i>Totaal</i>	<i>12.840</i>	<i>19.103</i>
		1.3 Private sector en arbeidsmarkt	337	556
		2.1 Voedselzekerheid	6.554	9.024
		2.2 Water	6.767	7.548
		3.1 SRGR en HIV/aids	879	879
		3.2 Vrouwenrechten en gendergelijkheid	140	2.371
		3.3 Maatschappelijk middenveld	5.563	5.563
		3.4 Onderwijs	160	160
		4.3 Veiligheid en Rechtstaatontwikkeling	11.551	13.614
		<i>Totaal</i>	<i>25.349</i>	<i>39.715</i>
	Totaal regio Hoorn van Afrika		178.130	223.617
	Egypte	1.1 Duurzaam handels- en investeringssysteem	295	295
		1.3 Private sector en arbeidsmarkt	628	5.445
		2.1 Voedselzekerheid	2.534	3.107
		2.2 Water	4.492	5.796
		2.3 Klimaat	870	870
		3.1 SRGR en HIV/aids	1.932	4.495
		3.2 Vrouwenrechten en gendergelijkheid	1.607	1.607
		3.3 Maatschappelijk middenveld	491	491
		3.4 Onderwijs	687	687
		4.2 Opvang en bescherming in de regio	11.317	11.317
		<i>Totaal</i>	<i>11.192</i>	<i>34.109</i>

HGIS regio	HGIS indeling	Thema	2022	Totaal
			ODA uitgaven (x1.000) Euro Gedelegeerd budget naar land Toegerekend vanuit centrale budgetten	ODA uitgaven (x1.000) Euro Totaal
	Irak	1.3 Private sector en arbeidsmarkt		1.446
		2.1 Voedselzekerheid		1.350
		2.2 Water	1.394	923
		3.1 SRGR en HIV/aids		1.853
		3.2 Vrouwenrechten en gendergelijkheid		1.142
		3.3 Maatschappelijk middenveld		2.304
		4.2 Opvang en bescherming in de regio		10.391
		4.3 Veiligheid en Rechtstaatontwikkeling		4.592
		<i>Totaal</i>	<i>1.394</i>	<i>24.001</i>
	Jemen	1.3 Private sector en arbeidsmarkt		495
		2.1 Voedselzekerheid		89
		2.2 Water	6.254	141
		2.3 Klimaat		15.705
		3.1 SRGR en HIV/aids	10.190	1.693
		3.2 Vrouwenrechten en gendergelijkheid	652	51
		3.3 Maatschappelijk middenveld		1.122
		3.4 Onderwijs		406
		4.3 Veiligheid en Rechtstaatontwikkeling	7.070	592
		<i>Totaal</i>	<i>24.166</i>	<i>20.295</i>
	Jordanië	1.1 Duurzaam handels- en investeringssysteem		1.275
		1.3 Private sector en arbeidsmarkt	6.788	5.744
		2.1 Voedselzekerheid	1.500	93
		2.2 Water	2.005	1.366
		2.3 Klimaat	24	870
		3.1 SRGR en HIV/aids		3.341
		3.3 Maatschappelijk middenveld		2.613
		3.4 Onderwijs		319
		4.2 Opvang en bescherming in de regio		26.402
		<i>Totaal</i>	<i>10.317</i>	<i>42.022</i>
	Libanon	1.3 Private sector en arbeidsmarkt	6.720	476
		2.1 Voedselzekerheid		45
		2.2 Water		724
		2.3 Klimaat		867

HGIS regio	HGIS indeling	Thema	2022	Totaal
			ODA uitgaven (x1.000) Euro Gedelegeerd budget Toegerekend naar land vanuit centrale budgetten	ODA uitgaven (x1.000) Euro Totaal
		3.1 SRGR en HIV/aids	2.613	2.613
		3.2 Vrouwenrechten en gendergelijkheid	709	709
		3.3 Maatschappelijk middenveld	4.651	4.651
		3.4 Onderwijs	152	152
		4.2 Opvang en bescherming in de regio	43.451	43.451
		4.3 Veiligheid en Rechtstaatontwikkeling	163	163
		<i>Totaal</i>	<i>6.720</i>	<i>60.571</i>
	Palestijnse Gebieden	1.3 Private sector en arbeidsmarkt	661	4.638
		2.1 Voedselzekerheid	884	884
		2.2 Water	10.550	11.261
		2.3 Klimaat	830	830
		3.1 SRGR en HIV/aids	2.188	2.188
		3.2 Vrouwenrechten en gendergelijkheid	2.517	2.517
		3.3 Maatschappelijk middenveld	1.377	1.377
		3.4 Onderwijs	763	763
		4.3 Veiligheid en Rechtstaatontwikkeling	7.621	7.767
		<i>Totaal</i>	<i>18.831</i>	<i>32.225</i>
	Tunesië	1.3 Private sector en arbeidsmarkt	6.230	8.194
		2.2 Water	546	546
		2.3 Klimaat	835	835
		3.1 SRGR en HIV/aids	2.748	2.748
		3.2 Vrouwenrechten en gendergelijkheid	90	90
		3.3 Maatschappelijk middenveld	1.659	1.659
		4.2 Opvang en bescherming in de regio	2.460	2.460
		4.3 Veiligheid en Rechtstaatontwikkeling	6.174	6.729
		<i>Totaal</i>	<i>12.404</i>	<i>23.260</i>
	Overige inzet	1.3 Private sector en arbeidsmarkt	1.994	1.994
		2.1 Voedselzekerheid	74	74
		2.2 Water	853	853
		2.3 Klimaat	54	958
		3.1 SRGR en HIV/aids	1.305	1.305
		3.2 Vrouwenrechten en gendergelijkheid	214	214
		3.3 Maatschappelijk middenveld	1.000	1.000

HGIS regio	HGIS indeling	Thema	2022		Totaal
			ODA uitgaven (x1.000) Euro Gedelegeerd budget	Toegerekend naar land vanuit centrale budgetten	ODA uitgaven (x1.000) Euro Totaal
Overig Afrika		4.2 Opvang en bescherming in de regio		3.394	3.394
		4.3 Veiligheid en Rechtstaatontwikkeling		1.554	1.554
		<i>Totaal</i>	<i>54</i>	<i>11.293</i>	<i>11.347</i>
		Totaal regio Midden-Oosten & Noord-Afrika	85.079	198.627	283.706
	Benin	1.3 Private sector en arbeidsmarkt		889	889
		2.1 Voedselzekerheid	17.077	4.355	21.432
		2.2 Water	4.504	1.184	5.688
		2.3 Klimaat		37	37
		3.1 SRGR en HIV/aids	21.562	1.508	23.069
		3.2 Vrouwenrechten en gendergelijkheid		126	126
		3.3 Maatschappelijk middenveld		1.620	1.620
		3.4 Onderwijs		316	316
		<i>Totaal</i>	<i>43.143</i>	<i>10.033</i>	<i>53.177</i>
	Burundi	1.3 Private sector en arbeidsmarkt	1.430	404	1.834
		2.1 Voedselzekerheid	18.076	4.808	22.884
		2.3 Klimaat		37	37
		3.1 SRGR en HIV/aids	8.715	2.192	10.906
		3.2 Vrouwenrechten en gendergelijkheid		1.496	1.496
		3.3 Maatschappelijk middenveld		1.476	1.476
		3.4 Onderwijs		839	839
		4.3 Veiligheid en Rechtstaatontwikkeling	2.443	571	3.014
		<i>Totaal</i>	<i>30.664</i>	<i>11.822</i>	<i>42.486</i>
	Mozambique	1.3 Private sector en arbeidsmarkt		2.254	2.254
		2.1 Voedselzekerheid	6.857	6.565	13.422
		2.2 Water	8.493	1.937	10.430
		2.3 Klimaat	0	37	37
		3.1 SRGR en HIV/aids	49	13.545	13.594
		3.2 Vrouwenrechten en gendergelijkheid		180	180
		3.3 Maatschappelijk middenveld		3.735	3.735
		3.4 Onderwijs		645	645
		<i>Totaal</i>	<i>15.399</i>	<i>28.897</i>	<i>44.296</i>
	Regionaal Afrika	2.2 Water	0		0
		3.1 SRGR en HIV/aids	11.496		11.496

HGIS regio	HGIS indeling	Thema	2022		Totaal
			ODA uitgaven (x1.000) Euro Gedelegeerd budget	2022 Toegerekend naar land vanuit centrale budgetten	ODA uitgaven (x1.000) Euro Totaal
Overig Azië		<i>Totaal</i>	<i>11.496</i>		<i>11.496</i>
	Regionaal Grote Meren	2.1 Voedselzekerheid	4.261		4.261
		2.2 Water	4.970		4.970
		2.3 Klimaat	3.285		3.285
		3.1 SRGR en HIV/aids	6.005		6.005
		4.3 Veiligheid en Rechtstaatontwikkeling	14.864		14.864
		<i>Totaal</i>	<i>33.385</i>		<i>33.385</i>
	Overige inzet	1.1 Duurzaam handels- en investeringssysteem		1.864	1.864
		1.3 Private sector en arbeidsmarkt	833	36.020	36.852
		2.1 Voedselzekerheid	11.040	16.118	27.159
		2.2 Water	3.851	12.488	16.339
		2.3 Klimaat		19.858	19.858
		3.1 SRGR en HIV/aids		52.740	52.740
		3.2 Vrouwenrechten en gendergelijkheid	791	4.821	5.612
		3.3 Maatschappelijk middenveld		23.060	23.060
		3.4 Onderwijs		8.712	8.712
		4.2 Opvang en bescherming in de regio		1.018	1.018
		4.3 Veiligheid en Rechtstaatontwikkeling	3.509	901	4.410
		5.1 Multilaterale samenwerking		57.650	57.650
		<i>Totaal</i>	<i>20.024</i>	<i>235.251</i>	<i>255.275</i>
	Totaal overig Afrika		154.111	286.003	440.114
	Afghanistan	1.3 Private sector en arbeidsmarkt		629	629
		2.1 Voedselzekerheid		86	86
		3.1 SRGR en HIV/aids		3.608	3.608
		3.3 Maatschappelijk middenveld		1.068	1.068
		3.4 Onderwijs		293	293
		4.2 Opvang en bescherming in de regio		2.154	2.154
		4.3 Veiligheid en Rechtstaatontwikkeling	14.061	490	14.551
		<i>Totaal</i>	<i>14.061</i>	<i>8.328</i>	<i>22.389</i>
	Bangladesh	1.1 Duurzaam handels- en investeringssysteem		30	30
		1.3 Private sector en arbeidsmarkt	3.105	1.830	4.936
		2.1 Voedselzekerheid	4.750	949	5.699
		2.2 Water	13.705	2.598	16.303

HGIS regio	HGIS indeling	Thema	2022		Totaal
			ODA uitgaven (x1.000) Euro Gedelegeerd budget	Toegekend naar land vanuit centrale budgetten	ODA uitgaven (x1.000) Euro Totaal
Overige landen		2.3 Klimaat		523	523
		3.1 SRGR en HIV/aids	54	4.693	4.747
		3.2 Vrouwenrechten en gendergelijkheid	1.171	695	1.866
		3.3 Maatschappelijk middenveld		5.472	5.472
		3.4 Onderwijs		1.947	1.947
		<i>Totaal</i>	<i>22.785</i>	<i>18.737</i>	<i>41.522</i>
	Overige inzet	1.1 Duurzaam handels- en investeringssysteem		2.670	2.670
		1.3 Private sector en arbeidsmarkt	151	22.333	22.484
		2.1 Voedselzekerheid	11	3.477	3.488
		2.2 Water	428	8.101	8.529
		2.3 Klimaat	810	4.861	5.670
		3.1 SRGR en HIV/aids		14.739	14.739
		3.2 Vrouwenrechten en gendergelijkheid	17	7.559	7.576
		3.3 Maatschappelijk middenveld		25.516	25.516
		3.4 Onderwijs	526	6.096	6.622
		4.2 Opvang en bescherming in de regio		30.949	30.949
		4.3 Veiligheid en Rechtstaatontwikkeling	454	1.611	2.065
		5.1 Multilaterale samenwerking		5.270	5.270
		<i>Totaal</i>	<i>2.397</i>	<i>133.181</i>	<i>135.578</i>
	Totaal regio overig Azië		39.243	160.246	199.489
	Overige inzet	1.1 Duurzaam handels- en investeringssysteem		61	61
		1.3 Private sector en arbeidsmarkt		20.343	20.343
		2.1 Voedselzekerheid	-0	1.111	1.111
		2.2 Water		1.798	1.798
		2.3 Klimaat		4.387	4.387
		3.1 SRGR en HIV/aids		7.841	7.841
		3.2 Vrouwenrechten en gendergelijkheid		6.737	6.737
		3.3 Maatschappelijk middenveld	60	12.190	12.250
		3.4 Onderwijs		2.282	2.282
		4.2 Opvang en bescherming in de regio		10.000	10.000
		5.1 Multilaterale samenwerking		164.500	164.500
		5.2 Overig armoedebeleid	652		652
		<i>Totaal</i>	<i>713</i>	<i>231.250</i>	<i>231.962</i>

HGIS regio	HGIS indeling	Thema	2022	Totaal	
			ODA uitgaven (x1.000) Euro Gedelegeerd budget	ODA uitgaven (x1.000) Euro Toegerekend naar land vanuit centrale budgetten Totaal	
Niet gespecificeerd Wereldwijd	Totaal overige landen		713	231.250	231.962
	Humanitaire hulp, noodhulp en overig armoedebeleid	4.1 Humanitaire Hulp		520.228	520.228
		5.2 Overig armoedebeleid		66.062	66.062
		Totaal		586.290	586.290
	Overige inzet	1.1 Duurzaam handels- en investeringssysteem		10.648	10.648
		1.3 Private sector en arbeidsmarkt		266.243	266.243
		2.1 Voedselzekerheid		64.259	64.259
		2.2 Water		38.822	38.822
		2.3 Klimaat		223.215	223.215
		3.1 SRGR en HIV/aids		276.396	276.396
		3.2 Vrouwenrechten en gendergelijkheid		10.448	10.448
		3.3 Maatschappelijk middenveld		52.550	52.550
		3.4 Onderwijs		35.947	35.947
		4.2 Opvang en bescherming in de regio		24.769	24.769
		4.3 Veiligheid en Rechtstaatontwikkeling		73.485	73.485
		5.1 Multilaterale samenwerking		120.754	120.754
		Totaal		1.197.536	1.197.536
		Totaal niet gespecificeerd wereldwijd			1.783.826
Totaal ³		545.981	2.993.035	3.539.016	

³ Vanwege afrondingsverschillen wijken de totale ODA-uitgaven per regio ten opzichte van de totale ODA-uitgaven zoals opgenomen in bijlage 1a af met EUR 7.000.

Bijlage 5. ODA-prestatie 2022 (bedragen x EUR 1 000)

ODA-prestatie in 2022	
ODA-uitgaven (1)	6.214,3
Af: Ontvangsten op eerdere ODA-uitgaven (2)	61,3
Netto ODA (1-2)	6.153,0
<i>BNI 2022</i>	920.899
ODA-prestatie 2022	0,67%

Toelichting:

Ad 1. Dit betreft de ODA uitgaven zoals in bijlage 2 opgenomen.

Ad 2. De ontvangsten op projecten die eerder al tot ODA uitgaven hebben geleid worden in mindering gebracht op de ODA prestatie. Dit om te voorkomen dat deze middelen dubbel tellen.

Aanvullend:

- Voor 2022 komt de ODA prestatie uit op 0,67%. Dit is 0,12 procentpunt hoger dan eerder geraamd in de HGIS-nota 2022 (gepubliceerd op Prinsjesdag 2021) vanwege de extra middelen vanuit het Rutte IV coalitieakkoord.

Bijlage 6: Internationale klimaatfinanciering voor ontwikkelingslanden 2022

Inleiding

In 2009 hebben de ontwikkelde landen in Kopenhagen toegezegd om vanaf 2020 USD 100 miljard per jaar te mobiliseren uit publieke en private bronnen om ontwikkelingslanden te ondersteunen bij het tegengaan van en de aanpassing aan klimaatverandering. Deze afspraak werd bij de Klimaattop in Parijs in 2015 herbevestigd. Verder is afgesproken dat de ontwikkelde landen geleidelijk naar dit bedrag zouden toewerken en dat vanaf 2025 een nader te bepalen, hoger doel zal gelden.

Op basis van deze afspraken heeft Nederland sinds 2010 gewerkt aan een stijging van zijn publieke en private klimaatfinanciering. In 2022 bedroeg de Nederlandse klimaatfinanciering in totaal EUR 1.434 miljoen.

Tijdens de VN-klimaattop in Sharm-el-Sheikh, Egypte, november 2022 werd duidelijk dat het 100 miljard doel in 2020 niet gehaald is. In 2020 bedroeg de gerapporteerde klimaatfinanciering USD 83,3 miljard (de rapportage door de OESO loopt altijd twee jaar achter) en hebben ontwikkelde landen toegezegd zich in te zetten het doel zo snel mogelijk te halen. Ook was er tijdens de top aandacht voor de toezegging uit het Glasgow Climate Pact dat ontwikkelde landen financiering voor adaptatie collectief gaan verdubbelen per 2025 ten opzichte van 2019⁴. Tevens werd verder gesproken over de vormgeving van een nieuw lange termijn klimaatfinancieringsdoel per 2025.

Mede in het licht dat collectief de USD 100 miljard klimaatfinanciering niet werd gehaald heeft de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking in haar beleid (de beleidsnotitie "Doen waar Nederland goed in is") de inzet op vergroening en klimaatfinanciering een extra impuls gegeven. Nederland wil hiermee een betekenisvolle bijdrage leveren aan het collectieve klimaatfinancieringsdoel én concrete ontwikkelingsresultaten bereiken in ontwikkelingslanden, die ook ten goede komen van de armste en meest kwetsbare landen, in lijn met motie van der Lee⁵. De Internationale Klimaat Strategie beschrijft de doorvertaling van deze ambitie in het brede BHOS beleid.

Het streven is om in 2025 ten minste EUR 1.800 miljoen klimaatfinanciering te genereren aan publieke klimaatfinanciering en met publieke middelen gemobiliseerde private klimaatfinanciering. Voor dit streven zijn de klimaatrelevante budgetten binnen ontwikkelingssamenwerking verhoogd en de integratie van klimaat binnen ontwikkelingssamenwerking verder versterkt. Hierbij wordt door Nederland samengewerkt met het bedrijfsleven, ngo's, kennisinstellingen, FMO, multilaterale klimaatfondsen en multilaterale ontwikkelingsbanken. Wanneer in door Nederland met publieke middelen gefinancierde projecten private financiering wordt gemobiliseerd, mogen deze private investeringen worden meegeteld als Nederlandse klimaatfinanciering. Een sterkere inzet op deze mobilisatie draagt ook bij aan het nagestreefde totaalbedrag aan klimaatfinanciering. Om de omvang van die gemobiliseerde financiering te berekenen past Nederland een in OESO-verband ontwikkelde methode toe.

Ook waar de Nederlandse inzet niet direct toe te rekenen is aan klimaatfinanciering, spande Nederland zich in 2022 in om klimaatverandering sterker te verankeren in internationale financiering, zoals met de reallocatie van *Special Drawing Rights* naar het *IMF Resilience and Sustainability Trustfund*, en in de financiering van het *Ukraine winterization program* van de European Bank for Reconstruction and Development.

⁴ Zie ook [Glasgow Climate Pact](#)

⁵ [Kamerstuk 35925XVII.36 d.d. 25 november 2021](#)

Publieke klimaatfinanciering in 2022

In 2022 besteedde Nederland EUR 795 miljoen aan publieke middelen voor klimaatactie ten behoeve van ontwikkelingslanden. Dit ligt ongeveer EUR 100 miljoen boven de voor dat jaar gegeven indicatie van EUR 690 miljoen op basis van de raming van EUR 660 miljoen in de HGIS nota 2022⁶, aangevuld met EUR 30 miljoen in de eerste suppletoire begroting van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking.

De Nederlandse publieke klimaatfinanciering bestaat uit zo'n 370 activiteiten die bijdroegen aan reductie van broeikasgassen (klimaatmitigatie) en/of vergroting van de weerbaarheid tegen klimaatverandering (klimaatadaptatie). Van de totale publieke klimaatfinanciering kwam EUR 380 miljoen (48%) ten goede aan klimaatadaptatie en EUR 225 miljoen (28%) ten goede aan klimaatmitigatie. Van EUR 190 miljoen (24%) is niet gespecificeerd of dit ten goede kwam aan mitigatie of adaptatie. Hierbij gaat het om bijdragen aan klimaatfondsen en multilaterale organisaties die actief zijn op het terrein van klimaatverandering.

EUR 378 miljoen van de totale publieke klimaatfinanciering (48%) werd gerealiseerd in activiteiten die klimaat als hoofddoelstelling hebben. De rest betreft toerekening van uitgaven aan activiteiten die klimaat als neven doelstelling hebben.

Het merendeel van de benoemde inzet is gerealiseerd op de begroting van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking. De publieke klimaatuitgaven werden vooral gerealiseerd onder begrotingsartikel 2 voor duurzame ontwikkeling, voedselzekerheid, water en klimaat. Binnen het thema voedselzekerheid (art. 2.1) steunt Nederland activiteiten die de productiviteit in de landbouw verhogen in een context van klimaatverandering en die boeren weerbaarder maken tegen klimaatverandering. Waar mogelijk wordt dit gecombineerd met de introductie van methodes en technieken die minder broeikasgassen uitstoten of waarmee meer broeikasgassen worden opgevangen. Bij de waterprogramma's (art. 2.2) is de inzet de waterproductiviteit in de landbouw te verhogen, het schaarsere water beter te beheren, de bevolking in delta's beter te beschermen tegen overstromingen en de toegang tot water en sanitaire voorzieningen te verbeteren op een wijze die bestand is tegen de gevolgen van klimaatverandering. Met de middelen voor duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen en klimaat (art. 2.3) richt Nederland zich op vergroting van toegang tot hernieuwbare energie, duurzaam beheer van bossen, mobilisering van private financiering voor klimaatrelevante investeringen en opbouw van kennis over de relatie tussen klimaat en ontwikkeling. Ook worden uit dit begrotingsartikel het *Dutch Fund for Climate and Development* (DFCD) en bijdragen aan internationale klimaatfondsen zoals het *Green Climate Fund* (GCF), *Least Developed Countries Fund* (LDCF), de *Global Environment Facility* (GEF) en de *Climate Investment Funds* (CIFs) gefinancierd.

Verdere vergroening en integratie van klimaat leidt ook in programma's onder andere begrotingsartikelen tot grotere klimaatrelevante uitgaven. Zo zijn in 2022 de beleidsregels voor de bilaterale infrastructuurprogramma's DRIVE en D2B vernieuwd. Daarbij is ingezet op vergroening door onder meer in de ontwerpfasen duurzame, groene varianten te laten onderzoeken, waarvan de extra kosten t.o.v. traditionele grijze infra-oplossingen, volledig door DRIVE worden bekostigd. *Building with Nature* zal hier nadrukkelijker een rol bij gaan spelen.

Ook zet een flink deel van de partnerschappen onder *Power of Voices* en *Leading from the South* zich mede in om de bevolking in ontwikkelingslanden minder kwetsbaar voor klimaatverandering te

⁶ Bijlage 7 over klimaatfinanciering bij de HGIS-nota 2022 (kamerstuk 35 926, nr. 1, p.62-64).

maken, dan wel om klimaatverandering tegen te gaan. Sommige wederopbouwprojecten en projecten voor opvang van vluchtelingen in de regio zijn klimaatrelevant. Zo is er meer aandacht voor adaptatie in humanitaire hulp; door te werken met "*forecasting*" is de humanitaire hulp sneller ter plaatsen na een natuurramp.

Tot slot leveren multilaterale ontwikkelingsbanken en een aantal VN-organisaties en fondsen mede met Nederlandse ondersteuning een belangrijke bijdrage aan klimaatactie. Nederland heeft binnen deze Banken sterk ingezet op verdere vergroening van hun portefeuille en het in lijn brengen met de doelstellingen van het akkoord van Parijs. De bijdrage aan multilaterale ontwikkelingsbanken, zoals Wereldbank/IDA, staat op de begroting van het Ministerie van Financiën.

Publieke klimaatfinanciering 2022 (x EUR 1 mln.)				
Begroting	Begrotingsartikel	Indicatie 2022	Realisatie 2022	Klimaatrelevantie artikel (percentage) ⁷
BHOS	1. Duurzame economische ontwikkeling, handel en investeringen	65	82	14%
	2. Duurzame ontwikkeling, voedselzekerheid, water en klimaat			
	2.1 Voedselzekerheid	120	139	41%
	2.2 Water	70	81	43%
	2.3 Klimaat ⁸	235	263	91%
	3. Sociale vooruitgang	90	73	8%
	4. Vrede, veiligheid en duurzame ontwikkeling	20	46	5%
	5. Multilaterale samenwerking en overige inzet	25	28	7%
Sub Totaal BHOS		625	712	20%
FIN	IDA, IBRD en IFC	65	83	
Totaal HGIS		690	795	

In vergelijking met de voorspelde EUR 690 miljoen in de HGIS Nota 2022, is de gerealiseerde publieke klimaatfinanciering in 2022 hoger. Die verhoging heeft vooral betrekking op een verhoging van het budget in 2022 op artikel 2.3 (klimaat) met EUR 30 miljoen en een hoger dan vooraf ingeschatte klimaatrelevantie van activiteiten onder artikel 1 (duurzame economische ontwikkeling, handel en investeringen) artikel 2.1 (voedselzekerheid), artikel 2.2 (water) en artikel 4 (vrede, veiligheid en duurzame ontwikkeling).

⁷ De klimaatfinanciering op een (sub-)beleidsartikel ten opzichte van de totale uitgaven op het betreffende (sub-) beleidsartikel.

⁸ Dit begrotingsartikel omvat tevens duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen.

Voor artikel 1 (duurzame economische ontwikkeling, handel en investeringen) is het gerealiseerde bedrag van EUR 82 miljoen euro klimaatfinanciering hoger dan de in 2021 gerealiseerde EUR 64 miljoen en de in de HGIS Nota 2022 geraamde EUR 65 miljoen. Na aanneming van de Motie Van der Lee (kamerstuk 35830-XVII-6) is het kabinet een proces gestart voor de verdere vergroening van beleidsartikel 1. Het eerste resultaat hiervan is te zien maar een verdere verhoging van klimaatrelevantie zal tijd vergen omdat er sprake is van veel langlopende programma's. Bovendien is een deel van de uitgaven onder artikel 1 non-ODA en wordt om die reden niet meegenomen in de berekening van de klimaatfinanciering.

Voor gedetailleerde informatie over publieke klimaatfinanciering wordt verwezen naar het [openbare klimaatdashboard](#). Daarin wordt informatie gegeven over de klimaatfinanciering per thema, per regio en per land en voor elk project of het een activiteit betreft met klimaat als hoofd- of als neven doelstelling, en de verdeling tussen financiering voor mitigatie, adaptatie en 'niet gespecificeerd'.

Gemobiliseerde private klimaatfinanciering in 2022

Nederland mobiliseerde met publieke middelen in 2022 afgerond EUR 639 miljoen aan private investeringen in klimaatprojecten. Deze investeringen werden gerealiseerd met verschillende publieke instrumenten: bilaterale programma's⁹, multi-donor fondsen, multilaterale fondsen en via de bijdragen aan de multilaterale ontwikkelingsbanken en FMO.

De in 2022 gerealiseerde mobilisatie van private klimaatinvesteringen bedraagt EUR 639 miljoen en ligt hiermee bijna EUR 20 miljoen boven de mobilisatie in 2021. De realisatie komt overeen met de gegeven raming¹⁰ van EUR 640 miljoen. Deze raming is een gewogen gemiddelde van voorgaande jaren omdat het totaal aan gemobiliseerde private investeringen, in vergelijking met de publieke financiering, vaak schommelingen kent, zeker uitgedrukt in jaarschijven. Dit komt onder andere door wijzigende marktomstandigheden. Daarnaast is er sprake van een vertraging tussen het verschaffen van publieke financiering vanuit het ministerie tot mobilisatie van private financiering; de tijdsduur van het sluiten van transacties met commerciële partijen is bij elke deal anders.

Voor de berekening van de gemobiliseerde private klimaatfinanciering wordt een in OESO-verband ontwikkelde methode gebruikt¹¹. De meting en analyse van de door Nederland met publieke middelen gemobiliseerde private klimaatfinanciering wordt uitgevoerd door een externe partij, het rapport met toelichting op de verschillende programma's en de gebruikte methodologie volgt later in de eerste helft van 2023.

9 Bijdragen van ambassades aan het mobiliseren van privaat kapitaal worden alleen vermeld indien deze meer dan EUR 100.000 bedragen.

10 Bijlage 7 over klimaatfinanciering bij de HGIS-nota 2022 (kamerstuk 35 926, nr. 1, p.62-64).

11 De OESO methodologie om private financiering te berekenen is via <https://www.oecd.org/dac/financing-sustainable-development/development-finance-standards/DAC-Methodologies-on-Mobilisation.pdf> te vinden.

Gemobiliseerde private klimaatfinanciering in 2022	
Multidonorfondsen en programma's (x EUR mln.)¹²	111,13
Aceli	1,67
Climate Investor One (CI1)	23,01
FINISH Mondial	22,83
Green Climate Fund (GCF)	12,99
Global Agriculture and Food Security Programme (GAFSP)	0,98
Global Environment Facility (GEF)	12,54
IDH – Farm Fit Fund (IDH-FFF)	4,18
IDH – Initiative for Sustainable Landscapes (IDH – ISLA)	2,10
IDH – Sustainable Trade Initiative (IDH – STI)	13,62
International Network for Bamboo and Rattan (INBAR)	0,22
Least Developed Countries Fund (LDCF)	0,04
One Acre Fund (OAF)	1,38
Private Infrastructure Development Group (PIDG)	15,32
Private Sector Development Program Middle East & North Africa (PSD-MENA)	0,11
SNV Hortinvest (SNV-HI)	0,13
Nederlandse programma's	45,59
2SCALE	6,20
AGRI3	0,05
Clean Cooking Alliance (CCA)	0,63
Climate Resilient Agribusiness for Tomorrow (CRAFT)	2,36
DFCD – Origination Facility (DFCD-OF)	1,79
DFCD – Water Facility (ook wel Climate Investor Two – CI2)	5,13
DGGF Track 1 – RVO	0,67
DGGF Track 2 – Seed Capital & Business Development	0,37
Geodata for Agriculture and Water (G4AW)	0,56
Health Insurance Fund (HIF)	0,12
Mobilising More for Climate (MOMO4C)	0,16
SDG7 Results	26,77
Solidaridad – Practice for Change (SOL-PFC)	0,78
FMO	143,11
Access to Energy Fund – (AEF)	1,69
Building Prospects (BP)	0,83
DFCD – Land Use Facility (DFCD-LUF)	2,34
FMO-A	138,25

12 Het gaat hierbij om het aandeel privaat gemobiliseerd dat kan worden toegerekend aan de NLse publieke bijdrage (dus niet de totale private mobilisatie door een multilateraal fonds).

Multilaterale Ontwikkelingsbanken¹³	339,20
Asian Development Bank	8,64
African Development Bank	6,05
Asian International Investment Bank	-
European Bank for Reconstruction and Development	117,84
European Investment Bank	62,78
Inter-American Development Bank	2,97
World Bank Group	140,91
Totaal	639,04

¹³ De data over de mobilisatie van de multilaterale ontwikkelingsbanken is gebaseerd op het meest recente [Joint Report on Multilateral Development Banks' Climate Finance](#). Dit rapport beschrijft de klimaatfinanciering van de ontwikkelingsbanken in 2021; de data over 2022 zal pas in de tweede helft van 2023 beschikbaar komen.

Bijlage 7: Internationale inspanningen op asiel en migratie 2022

Inleiding

In het coalitieakkoord van het kabinet Rutte IV ([Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst](#)), dat in december 2021 werd gepresenteerd, zijn ambities neergelegd voor een rechtvaardig, humaan en effectief asiel- en migratiebeleid. Deze zijn leidend voor de internationale inspanningen op asiel en migratie. In 2022 werd ook gestart met de uitvoering van de beleidsnotitie Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking ([Doen waar Nederland goed in is](#)). Daarnaast werkt het kabinet momenteel aan verschillende deelproducten die direct en indirect raken aan de internationale inspanningen op asiel en migratie, zoals bijvoorbeeld de fundamentele heroriëntatie van het asielbeleid.

Binnen bovengenoemde kaders werkte Nederland in 2022 bilateraal en in Europees verband met een geïntegreerde aanpak aan de verschillende pilaren van het migratiebeleid. De internationale activiteiten richtten zich op het ontwikkelen van gelijkwaardige partnerschappen met landen van oorsprong en transit, het tegengaan van irreguliere migratie, de aanpak van mensenhandel en mensensmokkel, bescherming van migranten in een kwetsbare situatie, de versterking van opvang en bescherming in de regio, een solidair en solide Europees asielstelsel, verbeterde terugkeersamenwerking en het versterken van legale migratie. Jaarlijks worden de kwantitatieve resultaten op deze thema's gepubliceerd op www.nlontwikkelingssamenwerking.nl.

Migratiesamenwerking

In 2022 is het kabinet begonnen met het ontwikkelen van gelijkwaardige en duurzame bilaterale partnerschappen met landen van herkomst en transit. De betrokken bewindslieden hebben hiertoe verscheidende bezoeken afgelegd, onder andere naar Marokko, Niger en Egypte. Alhoewel het diplomatieke proces kwetsbaar is en met verschillende snelheden vordert per land, begint deze aanpak al haar vruchten af te werpen. Zo is de terugkeer van uitgeprocedeerde asielzoekers naar Marokko in 2022 hervat en is in december 2022 een samenwerkingsovereenkomst met Niger ondertekend.

Ook op Europees niveau heeft Nederland zich ingespannen om de samenwerking met landen van herkomst en transit te versterken. De EU-Actieplannen voor de prioritaire migratielanden zijn verder geoperationaliseerd onder Frans en Tsjechisch voorzitterschap, mede door oprichting van een nieuw coördinatiemechanisme voor de externe dimensie (Mocadem). Ook heeft de Commissie in 2022 Actieplannen gepresenteerd voor de Centraal Mediterrane Route en de Westelijke Balkanroute. Door gelijkgezind EU-optreden om de irreguliere migratiebewegingen langs de WB-route in te perken hebben verschillende Westelijke Balkanlanden hun visumbeleid meer in lijn gebracht met dat van de EU. De Commissie heeft de migratiedialogen met landen langs de belangrijkste migratieroutes geïntensiveerd en de inzet onder NDICI (*Neighbourhood, Development and International Cooperation instrument*) voor migratie en ontheemding uitgebreid. Nederland heeft zich actief ingespannen voor het verder ontwikkelen van de samenwerking met prioritaire partnerlanden op Europees niveau in Noord-Afrika, Sub-Sahara Afrika en Midden-Oosten, en het betrekken van het EU-instrumentarium bij deze inzet. Zo neemt Nederland bijvoorbeeld deel aan de *Team Europe* Initiatieven voor de West- en Centraal-Mediterrane Route om migratiesamenwerking te versterken. Het kabinet zal zich in 2023 blijven inspannen voor de verdere ontwikkeling van Europese partnerschappen.

In 2022 heeft Nederland ook intensief bijgedragen aan multilaterale migratiedialogen ter bevordering van onze samenwerking met partnerlanden langs verscheidende migratieroutes. Op mondiaal (VN) niveau werd in het *International Migration Review Forum* overeenstemming bereikt over de gemaakte voortgang in de eerste 4 jaar van het *Global Compact on Migration*, en over aanbevelingen voor de toekomst. Op regionaal niveau bereikten zowel het Praag proces (Europa met Oost-Europa en

Centraal-Azië) als het Rabat-proces (Europa met Noord- en West-Afrika) in ministeriele conferenties overeenstemming over nieuwe gezamenlijke prioriteiten en meerjarenplannen. Nederland speelde een actieve rol, o.a. als nieuw lid van de bestuursraad van het Rabat-proces, en rondde zijn tweejarig voorzitterschap van het Khartoum Proces (Europa en de Hoorn van Afrika) af. Nederland heeft in deze dialogen steeds gestreefd naar versterking van de gelijkwaardige en wederkerige samenwerking met zuidelijke partnerlanden, op zowel beleids- als operationeel niveau.

Afgelopen periode zorgde Nederlandse steun aan de Internationale Organisatie voor Migratie en de VN Vluchtelingenorganisatie (UNHCR) ervoor dat ruim 178.230 vluchtelingen en migranten in een kwetsbare positie toegang tot noodhulp en bescherming hadden in landen zoals Afghanistan, Niger, Libië en Tunesië. Potentiële migranten werden voorgelicht over de risico's van irreguliere migratie en legale alternatieven.

Nederland heeft de geïntensiveerde inzet voor de bestrijding van mensenhandel en –smokkel voortgezet, o.a. ter uitvoering van de motie Kuik/Voordewind (35300-XVII-34). Dit is onder meer gedaan door het versterken van de capaciteit van verschillende herkomst en transitlanden om mensenhandel en –smokkel, ook in regionaal verband, te voorkomen, onderzoeken en vervolgen, in samenwerking met partners zoals het *UN Office on Drugs and Crime*. 876 overheidsfunctionarissen en andere betrokkenen zijn bijvoorbeeld getraind in preventie, opsporing, onderzoek en vervolging in Noord en West-Afrika.

Reisbeperkingen, grenssluitingen en gezondheidsrisico's zorgden ervoor dat de afgelopen periode veel migranten strandden, vaak in onmenselijke omstandigheden. Met Nederlandse steun konden 3.663 migranten terugkeren naar hun landen van herkomst. Verder zijn 4.788 migranten ondersteund bij hun herintegratie na terugkeer in hun gemeenschappen.

Opvang en bescherming in de regio

Nederland blijft zich in de Hoorn van Afrika en de Syrië-regio inzetten voor de opvang en bescherming van deze mensen alsook voor de kwetsbare gastgemeenschappen waar zij terechtkomen en een nieuw leven proberen op te bouwen. De uitdagingen zijn echter groot. Door politieke spanningen, gewelddadige conflicten, de impact van COVID-19, de oorlog in Oekraïne en de daaruit voortvloeiende economische malaise in de gastlanden is de bereidheid en of mogelijkheid tot inclusie van deze ontheemden veelal gering. Vooral in Libanon staat de bereidheid om vluchtelingen op te vangen sterk onder druk.

In de BHOS-beleidsnotitie ([Doen waar Nederland goed in is](#)), is in 2022 EUR 60 miljoen geïntensiveerd op het thema Opvang in de regio en migratiepartnerschappen. Deze intensivering loopt op tot EUR 195 miljoen structureel vanaf 2025. Met financiering van zowel multilaterale organisaties als ngo's zijn in 2022 vluchtelingen, intern ontheemden en kwetsbare gastgemeenschappen in acht landen (Egypte, Ethiopië, Irak, Jordanië, Libanon, Kenia, Oeganda en Soedan) ondersteund op het gebied van bescherming, onderwijs en werkgelegenheid. Via het *Opportunity Fund* van het *Prospects Partnerschap* zijn de partners UNHCR, UNICEF, ILO (*International Labour Organization*), IFC (*International Finance Corporation*) en de Wereldbank in staat geweest om – naast lopende meerjarige programmering – gezamenlijk in te springen op nieuwe omstandigheden en zich aandienende mogelijkheden, vooral n.a.v. COVID-19. Specifieke programma's zijn van start gegaan op het gebied van o.a. digitalisering, werkgelegenheid en skills training, MHPSS (*Mental health and psychosocial support*) en kindbescherming. Bovendien worden sinds 2022 programma's geïmplementeerd op het gebied van jongeren participatie- en werkgelegenheid.

Intensivering postennet

In het coalitieakkoord '[Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst](#)' is ter versterking en uitbreiding van het postennet budget beschikbaar gesteld. Voor het postennet is, oplopend naar 2025, EUR 52 miljoen extra budget beschikbaar. Dit wordt o.a. ingezet ter versterking van de capaciteit op Migratiesamenwerking en Opvang in de Regio. Recent zijn twee extra formatieplaatsen ingevuld op het thema Migratiesamenwerking en Opvang in de regio ten behoeve van de uitbouw en verder opbouw van een portfolio van programma's in de Afghanistan regio.

Gemeenschappelijk Europees Asielstelsel (GEAS)

Om het gemeenschappelijk Europees asielstelsel (GEAS) verder te hervormen stelde de Europese Commissie in 2020 een nieuw Pact voor migratie en asiel voor. In 2022 zetten we de behandeling hiervan voort. Ook is dit jaar een Raadspositie bereikt op de ontwerp-Eurodac verordening en Screeningsverordening, alsook een gedeeltelijk akkoord op de Asielprocedureverordening.

Asiel in Nederland

De gemiddelde bezetting van het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) was gedurende 2022 substantieel hoger dan de gemiddelde bezetting in 2021. Daarnaast bleef het huisvesten van vergunninghouders bij gemeenten achter op de taakstelling, waardoor ook de uitstroom stagneerde. De totale asielinstroom in Nederland (eerste asielaanvragen, relocatie en hervestiging, 2^e en opvolgende asielaanvragen en inreis van nareizigers) is voor 2022 uitgekomen op 49.460. (In 2021 was dit 37.020). De totale ODA-asieltoerekening voor de eerstejaarsopvang (van zowel JenV als OCW) komt daarmee uit op EUR 749 miljoen en bestaat uit twee componenten. In de eerste plaats de nacalculatie over 2021, die gebaseerd is op een afrekening van de daadwerkelijke realisatiecijfers over 2021. Dit bedroeg EUR 26,8 miljoen. In de tweede plaats de stand van de asieltoerekening over 2022 zoals opgenomen in de tweede suppletoire begroting 2022 van BHOS. Dit bedroeg totaal een bedrag van EUR 722 miljoen. De nacalculatie over 2022 wordt in 2023 verrekend. Bovenop de reguliere ODA-asieltoerekening heeft BHOS eenmalig EUR 150 miljoen bijgedragen uit het ODA-budget in 2022 voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen in Nederland. Deze eenmalige bijdrage is gedekt middels een kasschuif van EUR 75 miljoen in zowel 2023 als 2024.